

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerkesztő's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kivárató példányok iránt csupán a bécsi es. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Értesítőben mindenféle hirdetés félévelik's pontosan és jutányosan közöltetik.

Az elkésteknek még teljes számú példányt szolgálhat testvér lapjaiból mind Budapesten, mind posta útján a szerk.

FOGLALAT. Magyarország és Erdély. (Nyugalombalépítések és halálhírek. Meghívás a Tiszaszabályozó társulat központi választványi ülésére; István cs. kir. főherceg körutazásának napi rendje. A' bírói felelősség ügyében; selyemtenyészés hazánkban. Budapesti napló. Törvényhatóságok: Torna és Aradmegyék községei, Erdélyi országgyűlés. Alsó Fejérm. követeinek óvása. Társulati élet: Beregben vizszabályozási ügy; a' kisdedovó intézeteket m-országban terjesztő egyesület.)
Külföld (Spanyolország, Anglia, Franciaország, Olaszország, Törökország.)
Értesítő.

MAGYARORSZAG és ERDELY.

Ő cs. s ap. kir. felsége Ern st Lipót a' magy. kir. udv. kamara irattárnokát saját folyamodására egész tiszti fizetése meghagyásával nyugalomba helyezte, és sokévi hű, buzgó és pontos szolgálatával kiérdemelt legfensőbb megelégedését neki tudni adatni legkegy. méltóztatott.

B u z y Szilárd drenkovai harminczadivatali áruvizsgáló nyugalmazott.

Jul. 23. A' hazai tudományosság, különösen a' debreczeni h. b. főiskola érzékeny csapást szenvedett mára virradólag 2 1/2 órakor, 15 napi hagymáz áldozatúl elhalni látván orvostudor néhai t. k. Csécsi Nagy Imre urat, nevezett főiskolában, mellynek ez évben igazgatója is vala, vegytan és termény-rajz ny. r. tanárát, a' magyar akadémia és kir. m. természettudományi-társulat tagját, ns Szaboles vm. tbt. tanári hivatala 8dik, munkás élte 42dik évében. — Részvétellel fogja hallani a' haza, melly csak nemes törekvésű fiaiban él, egyik jeles írójának*) a' nevelés és természettudományok terén elismert érdemének, illy kora, illy véletlen elhunytát: de a' vesztéségerzet háromszorosan keserű kelyhe azoké, kik a' dicsőültnek lelke fényéhez, s szive melegéhez közelebb állottunk: tisztársaié, az iskolai igazgatóságé, s tanuló ifjuságé, — az érdemben öszült 84 éves atyáé, (nyugalomra lépett esperestnt. Csécsi Nagy János u) a' hű testvéreké a' három gyenge kora árváé. S van e' vérzőbb fájdalom, mint melly dicsőültnek egyfelől, mivel tárgya olly méltó — de vigasz nélküli másfelől, mivel a' csapás okozta értkipótolhatatlannak érzi, kipótolhatatlannak a' magányos viszonyokat, kipótolhatatlannak a' közügyet illetőleg?!

Julius 16án meghalt mélt. An d u j á r J á n o s vodraiz címzetes püspök, és székesi nagyprépost, agkori elyengüléskben, ki ritka humanitása, és szelid emberszerető jelleme miatt minden vallás felekezethélektől egyiránt tiszteltetett. Béke hamvainak!

Meghívás.

A' f. évi jul. 10én sz. k. Debreczen városban kihirdetett nádori bírósági ítélet nyomán a' tiszavölgyi társulatnak további teendőiről mielőbb tanácskozni's annak következtében intézkedni kellett, ezen tanácskozásoknak megkezdésére f. hó 23dik napjának reggeli 9 órája azon hivatalos felszólítással tüzetik ki kpti választványi ülések tartására: miszerint a' társulat kpti választványja tagjai ez időre Pesten a' tanácskozásokban részt venni sziveskedjenek. —

És miután a' fenförgő kérdések az özszes társulat érdekeire jelentékeny fontosságnak, a' társulat egyes érdekelteinek is megjelenése kéretik. Pest 1847dik évi aug. hó 2dik napján. Gróf Károlyi György, mint a' tiszavölgyi társulat elnöke.

Fens. István cs. kir. főhg, Magyarország kir. helytartója hazánkban legközelebb körutazását teendővén, az uti állomások, mellyeket ő fensége megtartani szándékozik, következő rendben jelölvék ki:

Aug. 31én ebédhely Buda, háláshely ugyanaz, mulatás ideje az nap, küldöttségek: httanács, Pest, Esztergom, Fejérmegyék, Buda, Pest városok, katonai tisztikar. Sept. 1. ebédhely Jászberény, háláshely szinte, mulatás ideje az nap, küldöttségek: jász-s kun kerületek; 2kán: ebédhely Eger, háláshely szinteaz, mulatás ideje az nap, küldöttségek: Hevesm.; 3dikán: ebédhely Miskolcz, háláshely szinte az, mulatás ideje az nap, küldöttség: Borsod; 4dikén: háláshely Kassa, mulatás ideje 5keig, küldöttségek: Abauj, Sáros, Torna, Szepesmegyék; 6dikán: ebédhely Terebes, háláshely Sárospatak, mulat 7keig, küldöttségek: Zemplén és Ung; 8kán: ebédh. Berkesd, háláshely N. Lónya, mulatás ideje az nap, küldöttségek: Bereg, Ugocsa; 9kén: háláshely N. Károly, mulatás ideje sept. 10keig, küldöttségek: Szatmár, Marmaros, Kraszna, K. Szolnok, Kóvárvidék; 11én: hálásh. Debreczen, mulatás ideje az nap, küldöttségek: Szaboles és

Hajdukerület; 12kén: hálásh. N. Várad, mulatás ideje az nap, küldöttség: Bihar. 13kán: ebédh. Arad, mulatás ideje sept. 14keig, küldöttségek: Arad, Csanád, Békés, Zaránd; 15én: háláshely Temesvár, mulatás ideje az nap, küldöttségek: Temes, Krassó, Torontál; 16kán háláshely Szabadka, mulatás ideje az nap, küldöttségek: Bács és Csongrád; 17kén: háláshely Pécs, mulatás ideje 18kaig, küldöttségek: Baranya, Somogy, Tolna; 19kén: háláshely Eszék, mulatás ideje az nap, küldöttségek: Verőce, Szerém; 20án: ebédhely Diákóvár, háláshely Brood, mulatás ideje az nap; 21kén: ebédhely Pozsega, háláshely Pakrácz, mulatás ideje az nap, küldöttségek: Pozsega; 22kén: háláshely Károlyvár, mulatás ideje az nap, küldöttségek: Károlyvár; 23án: háláshely Fiume, mulatás ideje 24 és 25, küldöttségek: Fiume's Buccari; 26kán: háláshely Zágráb, mulatás ideje 27ig, küldöttségek: Zágráb, Körös; 28kán ebédhely Varasd, háláshely Csáktornya, mulatás ideje az nap, küldöttség: Varasd; 29én: ebédhely Egerszeg, háláshely Keszthely, mulatás ideje, 30ig, küldöttségek: 29én Zala (délben) 30kán Veszprémmegye (Tihanyban); october 1. ebédhely Körmen, háláshely Szombathely, mulatás ideje az nap, küldöttség: Vas; 2kán: háláshely Kismarton, mulatás ideje az nap, küldöttségek: Sopron, Mosony, Pozsony. Este vagy éjjel utazik ő cs. kir. fensége Bécsbe, hol 3kán és 4kén mulatand; az alatt a' kísérői kocsik Kismartonból egyenesen Győrbe mennek; 5én: ebédhely Gözöcsön, háláshely Győrben, mulatás ideje az nap, küldöttségek: Győr, Komárommegyék; 6kán: háláshely Nyitra, mulat az nap, küldöttség: Nyitra; 7kén: ebédhely N. Tapolcsán, háláshely Trencsin, mulat az nap, küldöttség: Trencsin; 8kán: háláshely Rosenberg, mulat az nap, küldöttségek: Liptó, Árva, Turóc; 9én: háláshely Besztercze, mulat az nap, küldöttségek: Zólyom; 10kén: háláshely Körmőcz, mulat az nap, küldöttség: Bars; 11kén: háláshely Selmecz, mulat az nap, küldöttség: Hont; 12kén: háláshely B. Gyarmat, mulat az nap, küldöttségek: Nógrád, Gömör; 13kán: háláshely Buda, mulat az nap, küldöttségek; különféle testületek.

A' bírói felelősség ügyében.

A' Jelenkor 59dik számában érdekes közleményt olvastam „a' bírói felelősség ügyében“ Z. L. urtól. — A' mi a' bírói felelősség szükségét illeti, abban egészen egyetérték Z. urral, legyen mégis szabad néhány állításaira nézve saját igénytelen észrevételeimet's illetőleg ezafolatomat előadni.

Jelen helyzetünknel fogva a' legjobb esetben is, — ha t. i. világos és határozott értelmű törvényeink, rendezett törvénykezési eljárásunk, és nyilvánosság leend a' bírói eljárásban, továbbá a' megyei és városi rendszer egy kis reformon menend keresztül, — csak a' megyei bíraktól mint a' nemzet — vagy fájdalom! jobban mondva, eddig csak a' nemesi rend által választottaktól, és hogy itt is egy kis anomalia ne hiányozzék, a' paraszt által fizetettektől — továbbá a' városi bíraktól, mint a' polgárok — vagy ismét fájdalom! jobban mondva csak néhány előkelő egyede, — egy önmagát kiegészítő örökös testület által — választottaktól követelhetünk majd felelősséget; a' többi bírák kinevezése és fizetése ő felségétől függvén, azok, — csak ő felségének és legfőbb saját lelkiismeretüknek tartoznak és fognak tartozni felelősséggel.

A' törvény igen is megkívánja a' bírótól, tehát annál inkább a' felelős bírótól, hogy bene possessio natus legyen, bizonyosan arra célozván, hogy feleletrevonás esetében legyen miből kármentesíteni az igazságtalanul kárvalott feleket; ez azonban jól rendezett törvénykezési rendszer mellett, — ha t. i. egy önálló és független országos fő törvényszéki felügyelő hivatal létezik, melly az igazságtalan ítéleteket végrehajtás előtt megsemmisíthetné, és az illető bírót kérdőre vonná — nem elkerülhetetlen szükséges; — de legyen minden bíró jól fizetve, hogy azon esetre is, ha nem bene possessio natus önállóság itélhessen, és a' vesztegetés csábjainak könnyebben ellentállhasson, legyen továbbá hivatala állandó természetű, ha nem is örökös — (miről más alkalommal bővebben) hogy ne szoruljon hivatalbani maradása végett minduntalan azok kegyére, kiknek igazságot mond, mert ez által természetesen mindenkor kedvezőbben lesz azon fél iránt hangolva, ha nem is végkép annak részére hajló, mellyik a' legközelebb bíróválasztás alkalmával, tehát jelenleg 1 — 2 vagy 3 év múlva, mi alatt nem olly könnyű egy kelle-

metlen ítéletet elfelejteni — több szavazat felett rendelkezhetik. — Egyébiránt megyei bíráinknak rendes fizetésük az igaz olly csekély, hogy biz azt számba venni is alig lehet, de azért nem tartozik például a' szolgabírói hivatal jövedelmére nézve a' legsilányabbak közé. Több ezeket nem költ az ember olly hivatalra való választatásá végett, mellyel csak néhány 100 fteska fizetés van özszekapcsolva, a' csupa tisztelet és közjóerti szolgálati vágy még nem mindennapos, tehát kell mindenesetre egy s ú l y o s oknak létezni, miért kerestetnek hogy ne mondjam vásároltatnak e' bírói hivatalok többnyire olly méregdrágán. Erdemes volna tehát jelenleg is magát a' bírói pályára tökéletesen kiképezni, és nem volna semmikép igazságtalan a' jövendő bírótól követelni, hogy e' kitünő hivatalra való ügyességét egy bíró-vizsgálati törvényszék előtt bebizonyítsa, ez által azonnal kizárattatának a' magasztos bírói hivataltól a' bárdolatlan kortesvezérek, a' tudatlan urfiak, és némelly nagy uraknak együgyű párfogoltjaik többnyire magány tisztjeik, kiket többé nem használhatván, eskütti polczra való emeltetés által mintegy nyugdíjazni szoktak. — Azonban mindaddig, még nem a' nemes de a' paraszt fizeti a' nemes által választott kiváltságos nemesi bírót, e' csekély rendes fizetést is sokalloom, mert nemini licet locupletari cum damno alterius; ne mondja senki, hogy hisz a' szolgabíró a' parasztnak is szolgálat igazságát, azám, de ezért ismét különösen díjaztatik ugyancsak a' paraszt által.

Abban tehát Z. urral egyetértünk: hogy a' bíró legyen felelős, legyen jól fizetve, de nem a' paraszt, hanem mint kiváltságos nemesi bíró a' nemesség által. De hát mért nem fizeti azt a' nemes? Ez azon pont, mellyen véleményeink egymástól eltérnek.

Z. ur a' nemességnek adó mentességét az által véli igazolhatónak, mert az arany és ezüst (s általában) a' magyar kincs az országban szerfölött ritkul, ezt pedig részint annak is tulajdonítja, mert felségek királyunk nem az országban, hanem azonkívül lakik állandóul.

Tagadhatatlan ugyan, hogy ő felségének habár csak néhány hónapig tartó honunkbani lakása milliókat részint hagyna az országban az udvar és a' számtalan kormányzéki hivatalnokok szükségének honi természetvényeinkből fedeztetése, és egyéb pénzkidadások által, részint szivarogatna az országba a' külföldi követek és egyéb nagyoknak honunkbani lakásuk által; mégis a' jelen körülmények között is szinte milliók maradnának az országban, ha mindazon jó birtoku magyar nemes urak, kiket sem státus sem udvari hivatal nem kényszerítenek, hanem csak mulatság és főleg hiuság készítetnek a' külföldön tartózkodásra, szépen hon maradnának, a' fővárosban magukat pompásan mulatnák, s roppant jövedelmeiket hon költenék el, néhány jeles, igazán magyar családok hazafias példájuk szerint.

De továbbá nem is lehet szó arról, hogy a' magyar nemes által fizetendő adó külföldre vándoroljon, s ne talán magyar honi érdek nélküli czélokra kiadatván a' nemzeti kincset esőkentse; ha a' magyar nemesség adót fizet, ezt minden esetre csak úgy teendí, ha biztossá tétetik arról, hogy az mit fizet a' honi földmivelés, ipar és kereskedés, a' honi hitel emelésére, a' népnevelésre's általjában Magyar hon különös javára fordítandó; tehát ben a' honban gyümölcsözőndő leszen; ekkor pedig az által, hogy a' nemes is adót fizet, a' magyar arany és ezüstből az eddignél több bizonyára kifolnyí nem fog, sőt inkább a' külföldön lakó nagyainak jövedelmeinek legalább azon csekély része az országban maradand, mellyet adóképen a' megyei vagy országos pénztárakba fizetni tartozandának.

Különösen tehát az által, hogy a' nemes fizesse tulajdon bíráit, s nem bánom jól fizesse, nemzeti kincstömögünk ritkulni nem fog, mert a' bírák hivataluknál fogva hon lakni tartozván hon költendik törvényszerű nagyobb jövedelmeiket, a' pénz pedig az által, hogy az országban forog, — bár forogna mnél sebesebben, — abból ki nem folyik. — Tehát csak bátran előre nemes urak, és szánjuk el magunkat e' pénzke de természetes lépésre, fizessük mi a' magunk által választott kiváltságos bíráinkat, ne támaszkodjunk gyermekként e' részben is a' szegény adózó népek a' nélkül is tulterhelt gyenge vállaira, mert ha ezek roskadnak, mi is velök roskadunk, ez pedig szörnyű gyávaság jele volna, melly számunkra sem a' külföld előtt tiszteletteljes szánakozást, sem történetünk lapjaiban borostyánt nem teremne.

*) Ismeretes művein kívül sajtó alatt van megkezdett, s fájdalom! nyomásban csak két ívig haladhatott munkája a' „vilánydelyesség“ről.

Végül legyen szabad még egy kis észrevétel nemzetgazdasági szempontból. — Z. ur a leghathatós tényezővel a pénzbeli állapottal ohajt mi előbb rendbe jönni, a nemesség megadóztatását azonban még most nem helyesli. Engedelmet kérek, de ezt egy kis ellenmondásnak lenni vélem, valamint ezt a t. s z e r k e s z t ő s é g i s m e g j e g y z é. Építéshez építési anyag szükséges, e nélkül bármily szépen és jól tervezett épület örökké csak terv maradand. — Elismert igazság már mai nap, hogy az arányosan kivett és fölsozított pontosan és hűn kezelt, mindennemű hasznóhajtó tehát gyümölcsöző czélokra fordított szóval okszerű productiv adó (sőt kölesön is) bármily iszonyu nagyinak látszassék is az, a nemzetet el nem szegényítheti, sőt ellenkezőleg vagyonságát és hatalmát öregbíti, hathatós eszközök elérhetésére, foganatosítására. Ellenben legyen az adó (kölesön vagy szabad ajánlat) bármily esékély, ha az improductiv használtatik, az az hiábavaló czélokra fecséreltetik, a nemzet habár lassan, bizonyára kol-dushottra jut. — A' mely nemzet végre épen nem adózik, az legfeljebb tenghet, svégenyészettől csak Isten csudája által menekülhet. Így van ez a' mezei gazdaság és a' magányipar bár mely ágánál is, ez ugyanis csak folytonos okszerű és productiv beruházatok által válik jövedelmessé virágzóvá, különben süllyedni kénytelen.

Nem kell tehát attól félni, hogy nemzetikincsünk még inkább csökkenni fog az által, hogy adózunk, csak az adónak hová fordításában legyünk óvatosak. — Ha az, mit fizetünk — memél több annál jobb — az országban hasznos országos czélokra fordítatik, az az gyümölcsözőleg (productiv) beruházatik, pénzünk kivétel nélkül nincs, sőt az bőven kamatozand, a' kamatokban minden egyes honpolgár részesülend, a' tőke a' nemzet sajátja maradván.

Egyetértés tehát nemes uraim! és a' közbőre fordítandó a' d o — ajánlás is — pontos fizetés is, meg czélszerű kezelés, és a' főtényezővel a' pénz dolgával rendbe jövünk. Lesz hitelbank, lesz országos közlekedési eszköz, lesz kereskedés, ipar, virágzó földmívelés, népnevelés szóval nemzeti jólét, vagyonság, önálló szabadság. Miért ne lehetnénk mi magyarok is gazdagok, hatalmasak, világhírűek, habár elszigetelten nyelve nézve a' többi nemzetek között, magunkra hagyatva de ifju önéreklám támaszkodva; hisz nemzetiségünk hála a' nemzetek nagy istenének, és nemzetünket valóban dicsőségesen kormányzó jó királyunknak! elismerve és biztosítva vagyon, nemzet pedig összes erővel, egyetértő szilárd akarattal mit nem tudna legyőzni?

R. J.

Selyemtenyésztés hazánkban.

A' Magyar Gazda egyik közelebbi számában igen korszerű és érdekes cikket hozván hazánk selyemtenyésztését illetőleg; czélszerűnek tartók azt mi is ezen iparág érdemében olvasó közönségünknek a' következőkben adni: Az iparüzletnek kevés oly ága van, mint a' selyemtenyésztés, mely egyesekre egy mint az összes lakosságra jövedelmezőbb lenne. Franciaország minden státusok közt leginkább fölfogá azon hasznos vállalat fontosságát, azért is hol egyesek vállalkozási bátorsága hiányzott, ott a' státus lépett föl, s jutalmazó biztosításai, s ezen iparág iránt megállapított kedvezései a' dolgot újabb időkben oda vivék, hogy ma már Franciaország selyem tekintetében minden státusokon fölüll áll, s hogy az innét eredő jövedelmei egyikét teszik bevételéi legnagyobb rovatának.

A' polgárisodás, s fölvilágosultsággal haladó élet e' cikket a' legszükségesebbek egyikévé tette; mi azonnal kitűnik, mihelyt akár a' közélet emberei közt végig nézünk, akár az áruforgalmak be- s' kiviteli jegyzékét vizsgáljuk. A' jól számító francia saját hasznára ezt jókor fogá föl, s csak midőn a' selyemtenyésztés által mintegy jól használt monopoliumot gyakorlott a' hozzá szorult szomszédok föllött, jutott ezeknek íse szökbé, lélekismeretesben fogni a' vállalathoz, melynek hasznossága elvitathatlan. Így ébredt elszántabb eselekvésre a' német tartományok tenyésztő szelleme; s Olaszhon, mely az európai selyemtenyésztés bölcsőjének vethetik, mintegy elszégyelve a' növendék általi legyőzetését, komolyabban fogott annak mivéléséhez. Ma már kevés külföldi tartomány van, melynek közjöveldelmei közt a' selyemből bevétel följegyzésre méltónak nem találhatnák; s a' forgalom, mely ezen iparcikk által előidézett, oly általános, hol pár év tized mulva nem leend található kerület, hol a' selyemtenyésztés a' nép házi foglalkozásának egyik nevezetesebb részét nem tenné, ha t. i. az égáji a' selyemtermő állatok nevelésére irtó hatás-sal nincs.

Az itt érintett külföldi mozgalmak nem maradhatnak hatástalanul országunkra nézve sem, habár a' külföldeli közlekedés ma is ugyan, de kivált évek előtt a' terhes és önző vámviszonyok, s ovakodó tilalmak miatt tetemesen volt nehezítve. Voltak, kik fölfogák a' selyemtenyésztés nagy fontosságát, átlátták azon nyereséget, mi belőle a'

státusra, s egyes vállalkozókra háromlanék; azonban az ipartéreni elmaradást, süllyedtséget oly általánosnak találták, hogy legalább is az ősvilág óriási erejére lenne szükség e' téren üdvös, és eredménydus vállalkozást hozni létre; mivel pedig mi csak közönséges magyar embereknek születtünk, s erőre szorgalomra nézve épen nem vagyunk óriások; ehez járul: hogy míg a' munkás külfölditől kész selymekendőket, szőnyegeket, s mindenfajú, és alaku drága szöveteket minden fáradság nélkül csupán erszénynyitásra kaphatunk: addig kevésbé lenne eszélyes (!!) dolog pénzünket, s időnket oly kezdeménybe fektetni, melyhez sem eszünk sem kedvünk; s mellyről nem is tudjuk: ha vajjon sikerülend é nekünk ugy, mint sikerült egyik, vagy másik szomszédunknak?

Ezen okoskodás egyidőben határink közt mindennapi volt, lehet mondani — a' fejledezni kezdő ipar mindenjelentkezésire; ennek tulajdonítható nagy részt, hogy a' szabad nemesi curiáján büszke magyar észrevélenül a' civilizált Európa egyik legszebb terén nemesak elmaradt polgártársitól, de azoknak egyenesen monopoliumává tette bőven termő vidékét. Későn ébredt föl okulva saját kárán; midőn folyó szép pénzté soha be — de mindig csak kifolyni tapasztalá. Ekkor üttetett aztán lármá; harangszóval üttünk a' műhelyekbe; éljenek közt álltuk körül a' szövészeket; s szeretettel üdvözöltük az eddig csak kénytelenségből tört lángész, lett legyen bár külföldi. E' lármás indulóba sokan a' fejezet eredménytelenségét keresék, s mindössze is szalmalágnak keresztelék az egészet, mely előbb ellobban, mint a' szövészek egy vég posztót letekerhet. Volt valami e' találekony gyanításban, de hála hazánk haladása fölött örökös nemtörknek odáig mentünk még is, hogy ha nem is mindent, de valamit csakugyan elő tudunk állítani saját emberségünkben is; és ez kezdetnek elég volt, szép is volt; most már a' folytatásnál volnánk, az istenért! valahogy föl ne akadjunk, mert a' miveletlenül heverő ép kőtörzsből ügyes művész bármily alaku elragadó szépségű szobrot tud faragni; de ha e' szobor már megkezdett, s elrontatott, többé belőle a' lerajzolt minta valósága elé nem teremthető.

Indulási ponton túl áll iparunk több ága, ezek közt a' selyemé is, nem mondom a' földolgozó, de legalább a' természetű iparé. Leginkább a' bánati, és szalvoni, a' Dunamenti megyék, és az őrvidek földészei vevék pártolás alá ezen iparüzletet; kiktől aztán a' vidékek egyéb lakosai is részint kíváncsiság, részint hízegő nyervágyból eltanulák, s napifoglalkozásuk életébe átültették. Az eredmény nagyobb részt megjutalmazó volt, de voltak olyanok is, kik részint a' tenyésztés kellő értelmének hiánya, részint a' beváltó házak önzése miatt nyereség helyett jó számítás után vesztegre találtak; ezen tapasztalás a' szépen indulni kezdett vállalatot kissé megakasztá, azonban hitele a' nagyobb résznel ingatatlann maradván csökkenést nem szenvedett. A' hátráltató okok, s eljárásai önkénykedések, valamint a' tenyésztésbeni járhatlanság hibáinak elsorolásába itt nem bocsájtkozom, leend hely, hol erről is megfognak e' lapok emlékezni; e' helyett csupán az elsőre szorítokozom, miszerint selyemtenyésztési iparunk indulási pontján túl van már, s hogy hasznosságát tekintve méltó, hogy általános miveltetésben részesíttessék. E' tekintetben hiteles adatokkal szolgálunk a' teljesen meggyőződőni akaróknak, melyeket a' magyarországi, s kapcsolt részeiben levő selyembeváltó intézetek bérloje Hoffmann és fia szivességökből ide ígathatunk. Ezen adatok hivatalos alakban a' nm. m. kir. kincstárnak is fölterjesztvék.

A' nevezett vállalkozók 1846dik év végével a' huszadik évet rekeszték már be, mely idő alatt a' magyarhoni s' őrvideki selyemgombolyító intézeteket szerződésileg bírták. Szerintök a' lefolyt 1846dik év sem tartozott a' selyemtenyésztésre kedvezőbbek közé a' hűvösebb időjárás miatt; azonban habár mennyiségre nézve nem párhuzamítható is az 1845kivel, de a' selyem szépségére nézve azt túlhaladja ugy annyira, hogy e' tekintetben selyemproductumunk az olaszhonival egyenlő lépést tartott.

A' nevezett vállalkozók 1846dik év folytán 31 beváltó állomáson 24,964 tenyésztő föltől összesen 220,238²/₁ font galétát váltottak be, s fizettek ezért a' tenyésztőknek 127,097 ft 54 krt p. pénzben. A' galéták fontja általában 34²/₁₀₀ krajczárjával fizettetett. A' teljesen bevégzett gombolyítás után 12⁷/₁₀₀ font galéta ment egy font selyem után használhatlanságba, s ekép 9²/₁₀₀ krajczárral fizettetett fontja drágábbban, mint a' hogy a' szerződés kívánja, s ezen kimutatásból kiviláglik az is, miszerint 1846ban a' tenyésztőknek 35,312 pfrtal fizettetett több a' beváltók által, mint a' szerződés erejénél fogva kívántathatott. — 100 font gubóért a' tenyésztő 57 ft 42 krt. kapott.

A' nevezett idő alatt más beváltó házaknál mintegy 421,097 font gubó váltottat be, fontjára 34 krt számítva, fizettetett érték 238,623 ft. Eként az 1846dik év folytán beváltott gubók mennyiségét 641,335 fontra tehetni, mellyért

365,700 pfrt fizettetett a' tenyésztéssel foglalkozóknak. Ha már a' vállalkozók szerint ezen kiadáshoz számítónok a' gombolyítási, s egyéb tetemes költségeket, mikkel a' beváltó házak terhelvék, azon pénzüsszeg, mely a' selyemtenyésztés által az országban forgalomba tétetik, ha t s z á z e e r p. ftra tehető.

Az 1846ki Raccolta mennyiségre nézve alig közép-szerűnek mondható, véve ellenben minőségét a' jobbak közé sorozandó. Az egy font galéta utáni ugynevezett rendita jobb a' tavalyinál, a' selyemfonalak tiszták, s színökre szépek, holott a' tavaliak közt igen sok tisztátalan selyem találtatott. —

A' selymeszetre nézve ezen lefolyt év majd kivétel nélkül több kevesebb kárt hozott, mert a' beváltás idejekor — junius hóban az aratás kedvezőtlen kiütését előre látni nem lehetvén ez a' selyem czikkre kétszerezett nyomással hatott, részint az általános pénzüsszike miatt, mely a' természet és gyártás egyéb czikkeire is szinte ártólag hatott, részint pedig azért, mert a' selyem — mint egyik elsőbbsike a' luxu s a r t i c u l u s o k n a k, utána tétetik a' ház egyéb szükséginek; ezen károsulástól a' selyemtenyésztők a' főnebbi ok miatt — megelőzvé t. i. a' silány aratást a' beváltás ideje, — teljesen megovattak. És e' körülményben a' selyemtenyésztés mellett hatalmas ok szól, mert ha silányul üt ki az élelmiek aratása, s a' nép világos szükségnek néz elibe, ezen cikkben mindig támaszt, s mintegy refugiumot talál a' szenvedőbb nélkülözés bajainak elhárítására. Ezt a' multévi tenyésztők kellemes hatással érezték, s ennek bevallásával sokaknak serkentő példa szolgáltatik.

Egyébiránt a' nevezett vállalkozók az itt kivonatban ismertetett fölterjesztésökben reményüket fejezik ki egyidei jobb tenyésztésre, ha csak végkép rossz időjárás nem állja be ismét. A' mi pedig a' népnek a' tenyésztésrei hájlamát illeti, erre vonatkozólag is kedvezőbben nyilatkoznak, minthogy minden felől eperfaikolák ültetése, s ezen fának szorgalmas mivélése tapasztaltatik oly helyeken is, hol eddig legfőlebb izetlen gyümölese vagy árnyékáért türetett; maguk a' vállalkozók mintegy 60 font illyenmü famagot osztottak szét; a' hernyók nemesítése eszközlése tekintetéből pedig ugyancsak vállalkozók 4500 lat válogatott olaszthoni selyembogártojást szerzenek össze a' tenyésztők számára; nem különben évenként az eperfa mivélésének elősegítésére 100 db arannyal járulnak.

Vállalkozók érintett fölterjesztésökben kiereszkednek azon husz év alatti forgalom kimutatására is, mellyben t. i. a' szerződés szerint hazai selymeszeteink beváltását kezelik. — E z e n k i m u t a t á s b ó l k ö v e t k e z ő t é t e l e k e t v é l t ű n k c z é l s z e r ű b b e k n e k k i e m e l n i : 1) Készpénzért beváltottak 4,793,221 font galétát, s ezért fizettek az illetőknek 2,162,300 pftot. Az első tíz esztendőben egy font galétának átmérőleges ára volt 23²/₁₀₀kr., a' második tizedben ugyanannyi galeta 30³/₁₀₀ pkrjával fizettetett. —

2) 1826ban, mely utolsó volt az aerarium kezelésében; a' nm. kincstár ezen iparüzlet emelésére 9600 lat magot osztatott ki; 1846ban pedig a' szerződött felek 18,500 latot, s magányosak 10,000et; összesen 28,500 latot.

3) 1826ban az összes magyarhoni s' határorvidéki selyemproductum tett 136 ezer font galétát; 1846ban ezen összeg 641,335 fontra emelkedett — 1826ban találtatott 36 kincstári gombolyító ház 4,6,8 — 20 fiókkal. — 1846ban ilyen gyárak száma fölüll van s z á z o n 10, 20, 40 — 45 fiókkal, mellyek közül 70 magányosak tulajdona. Az egyedárusság a' selymeszethen 1826 óta megszűnt.

4) 1827től egész 1837ig a' tenyésztő száz galétától 40 ft jutalmat kapott; ezen jutalom 1837től 1847ig ugyancsak száz galéta után 50 forint 20 krajczárra emelkedett.

Vége vállalkozók a' fölterjesztés utolsó pontjában kimutatják azt is, mikép a' szerződési husz év alatt a' selyemkezelést oly avatottság s' szorgalommal vivék, hogy két magyar mükállításon arany, két bécsi hasonló kiállítás-on ezüst, s egy szinte bécsi kiállítás-on arany érdempénz-jel jutalmaztattak.

BUDAPESTI NAPLÓ.

Már annyi fekete levelet találtunk ki, hogy szinte ideje volna nyájas olvasóinknak mar ha hussal is szorgalmi; mit annál könnyebben teljesíthetünk, minthogy t. ns. Pestvármegye legközelebb a' husnak árát nem emelte föl, maradván egy font husnak ára tizenöt krajczár. Ebből ugyan nem következik, mintha megérné az öt garast, de következik az, hogy hat garast semmi esetre sem ér; s ámbár némely tisztviselő torokszakadtaig harezolt az árfelemelés mellett, még sem boldogult. A' 15 krnál, — valamint a' mészárosok ismaradtak a' 25 nehezékes régi fontnál. Szombaton délután négy órakor jelen valánk mi is a' szolnoki vasutnak kőbányai szárnyaig tett próbakocsizáson; ugyan ez uttal értesültünk, hogy István főherczeg ó fensmegérkeztek, körülbelül szeptember 1jén egész Szolnokig meg fogna nyitni a' vonal. A' kőbánya mindenesetre kedves mulatóhelye leend a' pestieknek, mután a' kőbányáknak hús belseje és a' rövid időn gyönyörű anyas helyé alakulandó környezet minden kényelemmel kínálkoandik.

Hízik a fiatalok, hízik, mert utca hosszat eszi a tejes kukoricát; ámbár némelyik eső már oly kemény, hogy akár sűdőhízalónak is megjárna. De mind ez hagyján, ha szellemi erőben nem hízhatik az ifjú, legalább makkolja tele magát, s a hol makk nincs, mindenesetre jó pótszer a kukorica. Azonban nem árt a rendőrségnek ügyelni arra, hogy a kukoricacsövek minő uton jutnak holmi tiz k ö r m ö k közé; mert igen gyanus, hogy az egyik kukoriczaárus egy csőt négy y, a másik pedig csak két krajczárért árulja. Itt véletlenül eszünkbe jut a kosaras, ki lopott vesszőből font kosarat, s így akart olcsóságot előidézni; de megbukott, mert egy másik már kész kosarat lopott, s még olcsóbbért adá!!!

A komlóért néhány napig zárva volt, hogy annál nagyobb lármával adassék át a közönség használatának. Egy kézből más kézbe ment át a komlóért, s minthogy magyar közmondás szerint egyik kéz a másikat mossa, bátorokunk ezennel elvállalni az egyik kéz szerepét, s jó előre megmondhatjuk a másik kezét, tudniillik az új bérlőt, ki nagy foghegygel emlegeti, hogy a ki nem érti a német étlapot, az tanuljon meg németül! Tudtuk mi azt előre, hogy csókából nem lesz galamb, tudtuk mi azt, hogy ki a magyar királyból H. N. tiszteletére rendezett lakoma alkalmával a magyar zenét elkergette. Komlóban sem fogja megtűrni azt. *) Mi azt illeti, hogy a közönség mennyire kénytelen alkalmazkodni a komlókeri vendéglőshöz, annyit mondhatunk, miszerint bittal senkit sem lehet a Komlóba venni, s utóljára is a bérlő fogja a rövidebbet húzni. Vajjon az erdőpflit- és schäuter-hajflit magyarul ki lehet mondani? az csak oly együgyű kérdés lehet, minő volt az, mikor egy valaki azt kérde: mi szebb? Majlandé vagy egy pár új eszma? Végül csak annyit mondunk jó tanácsul, hogy a kétét dörgölök az emberhez, s nem az embert a kéféhez: azaz: a kisebb alkalmazkodjék a nagyobbhoz.

Bizonyos helyen két uri ember vívásban próbálkozott; volt néhány néző is. kik holmi kiröhögéssel bosszantgatták a vesztes felet. A kiröhögés mindinkább tüzelte a vesztest, de utabban is csak vesztes maradt, valamint a kiröhögés szinte nyilatkozott. Ez dühbe hozta őt, s ellenfelének neki rohanván, többé már nem kar- és mellre vivott, mint kiszabva volt — hanem ellenfelének fejét irgalmatlanul megvagdalta; ez is — mint ő állítja — tréfa volt, de mint a röhögők megjegyzék: v a s t a g t r é f a. Más mondanivalónk nincs; csak hogy néha a vén gyermeknek kezében is inkább pipa való, mint kard.

Egressy jutalmul folyó hó 7én adatik legelőször a hires „Rongy-szedő.” Bizonyossá tesszük akárkit is, hogy valakit mindenesetre meg lep a hurut, csupa következetesség okáért; mi okból csak akkor fognánk már jövőre megröni az igazgatóságot, ha az új darabot a kihirdetett napon valamiképen adatná; mert ez valóságos következetlenség lenne.

Szigligetinek Mátyás fia című drámája legközelebb elhagyja a sajtót, nyílt homlokával várvá be ellenét, a vádló Hiadornak drámáját, Hiadornak erkölcsi kötelessége drámáját kinyomatni, hogy itélhessen a közönség, vajjon a vádló lakoljon é, vagy a vádlott. Nem elég itt ott néhány szót kikapni az egészről, nem elég, hogy holmi fogadatlán prókátor véleményt erőszakoljon, s akarom hogy vemhes legyen — módra Szigligeti pelengérré állítsa; ezt Hiador nem akarhatja, s mint hiszszük — nem is akarja. A közönség itélni fog, összetartva a két darabot, s a gyalázat követ dobja arra, ki megérdemli. Legyen valahára szent előtűnk az irodalom, s emberei ellen ne küzdjünk kanászfegyverrel; mirevaló itt egy harmadiknak, mint már Z ez ügyben egy munkáját hirdeti, a l é b e k a n á k o d á s? A peres felek álljanak elő tanuleveleikkel; s a közönség itélni fog. ☐

TÖRVÉNYHATÓSÁGOK.

B.-VENDEGI, jun. 24. 1847. Hogy a közdolgoknak megyénkbeni folyamatúrli tudósítás folytonos öszveköttetésben legyen, — jelen tudósításonkat a mart. 29iki közgyűlésen kell kezdenem; — ámbár a mart. 1jén kezdődött évnegyedes közgyűléstől kioldott értesítéseknek a postán el kellett maradnia, mivel azt a Jelenkorban eddig nem olvassam. *)

A mart. 29iki közgyűlés tehát egyedül a végett tüzelt ki, hogy a közönség dolgábani intézkedésre ő felségétől megbízott királyi biztos által adható segély fölvétele s mikénti kezelése iránt határozzon; — a melyre tehát a megyében találtatott szükölködők a mart. 23iki kisgyűlésben a lehető legnagyobb szigorúsággal öszveírtni, s osztályoztatni rendeltetvén; miután ez teljesített, és csupán a munkatehellen, s élelmüket meg nem szereshetők száma, kik 1ső osztályba tétettek, az ezret meghaladta, — ezeknek élelmezésével arányos öszveg kéretett kir. biztos ő nagyméltóságától, de az csupán 2000 pengő fto utalványozott, — a katonaságtartására pedig 1500 pftot, — az elsőt 4es kamatára, a másikat kamat nélkül 6 év alatt visszafizetendő kölcsönképen; mely öszveg fölvételvén, az éhezők élelmezése eszközzésére állandó választvány neveztetett ki, az élelmezésnek módja lisztosztás által rendeltetvén teljesített. Sok helység azonban megtudván, hogy ezen segély csak kölcsönkép adatik, s hogy a kiknek kiosztatik, azok azt visszafizetni nem lesznek képesek, és így azoknak fog kelleni megfizetni, kik belőle nem részesültek, a segélyt elfogadni nem akarták, sőt szegényebb lakos társait is arra ösztönözték, hogy azt ne fogadják el, — ök

*) A mi ezután következik, azt elhalasztjuk akorra, ha majd azt ott hallott előleges hírek, netán bevalósulának. Ezért naplász ur nem fog nehezteni. Szerk.

*) Ezen tudósítás hozzánk nem érkezett el. Szerk.

készebbek azokat is táplálni. Ily helyzetben a választvány az élelmezést majus 19én tul megszüntette; s azóta a nép teng a mint tud, és sok helyen az eddig csak az oktalan állatoknak tápult szolgáló növényekkel óvja magát az éhhaláltól. —

Érzékenyen vette a megye a helytartótanácsnak azon parancsolatát is, mellyszerint, ámbár april 15ke előtt a katonaságnak adandó zabrészlet felének kiállításától fel vala oldva, mégis a kölesön fölvétele után az rendeltetett, hogy april 15étől kezdve, a zab egész részletekben adassék ki, sőt az addig a kincstárul vétetett fél részlet ára is fizetessék vissza a hadbiztosi számvetéskor; — erre azonban föliratott, miként a katonatartás melletti veszteség törvényes voltát el nem ismerjük, s azért adózóinkat a hadi adón kívül még egy másik, majd hasonló adónak illy utoni viselésére kötelezhetőeknek nem tartjuk; sőt midőn a zabot az emberek használják élelemül, — lovaknak adni annyi, mint az élelmet fogyasztani s drágítani; tehát a félrészletet meg nem adhatjuk, mert a fölvett öszveg is csak a félrészlethez arányozva számított ki; de ezen fölírásoknak se lett sikere, mert az egész részlet zab kiadása csakugyan újra keményen megparancsolatott, mi pedig a népet még nagyobb terheléstől akarván megóni, végre csakugyan elfogadtuk a rendeltést; ámbár a különösen e miatt tartatott april 19iki gyűlés még azt teljességgel nem akarta. —

A mart. 29iki gyűlésen a tornai serház haszonbérloje, ki bizonyos mennyiségű moslékot adni kötele, a pályinkafözésre való kötelezetéstől kérév magát föloldoztatni, minthogy nagy mennyiségű bevásárolt burgonyája elrohadott, szemes gabonából főzni pedig tetemes kár nélkül lehetlen; de kérése meg nem hallgatott. Ezen pályinkafözéstől vonakodás miatt később az uradalom kormányzója a haszonbérlet vasra tétetve el is záratta, mely miatt az a megyére ismét panaszt adott, de magány útra utasított. Ezen tárgy vitásakor nem hiányoztak személyeskedések, gyűlésben helyén nem volt kitérések s vizsatorlások; de ezek csupán az illetők dolgai lévén, itt részletesen fölfordani az olvasó türelmével vizsgálás lenne.

A folyó június hó 14kén kezdődött évnegyedes közgyűlésen előkerült tárgyak közül pedig a közönséget érdekelhető tárgyak a követk. Özv. nádornő Mária Dorottya és fia Istvánnak ő es. k. fens. a nádor halála fölötti részvétlanúsító levelekre adott érzékeny válaszaik, hasonló érzelmek fölkelésére szolgált alkalmul; — a kancellariának azon válasza, mellyszerint ő felségétől a szükölködők fölsegéllése tekintetből 8000 pftot kértünk kölesön, erre nézve a kinevezve levő királyi biztoshoz utasítottunk, tudomásul vétetett, úgy a helytartó tanácsnak a köznép elleni uzsorát akadályozni rendelő intézvénye is, de egyszersmind az e részbeni fölügyelést elrendeltetett; — hanem azon intézvény, mely az evangelica vallásrai áttérést, az 1844iki törvény világos tartalma ellenére, életkorhoz kötetni akarja, el nem fogadtatott, és orvoslás végett az országgyűlési tárgyak közé jegyeztetett.

A vádperek siettetése és más hatóságoktól szükséges adatok eszközzése iránti intézvény tárgyalásakor sajnosan tapasztalánk, hogy az illető tisztviselők, az ügyési hivatal e részbeni felszólítására eljárni vonakodnak; — annál fogva azt határozatilag kötelességüké tevők. A községi bírák számadásainak évenkénti vizsgálatát rendelő törvény miképen teljesítéséről jelentést kívánó intézvény nyomán tudósítást rendelünk beadatni, szóbeli előadásokból az sülvén ki, hogy eddig csak egy uradalom vizsgálta meg azokat, egyebütt vizsgálatlanok.

Borsodvármegye az általa létesítettni czélzott tűz-kárbiztosítási intézethezi járulásra szólítván föl, e halaszthatlan lépés nálunk most se talált érélyes eljárásra, mint ezelőtt sok évvel a tudósító által tétetett hasonló tárgy javaslat, választványra lévén utasítva, mely még az april 19iki gyűlésen bizatott meg, már akkor lévén a terv alispáni uton velünk közölve; — Majd meglátjuk, mi sikere lesz! pedig már ez készen van, csak elfogadni és használni kell, előnyei pedig kézzel foghatók. — Hajh! de nálunk semmi hasznosra sincs pénz, még magány s közvetlenre se, nehogy közhaszonra lenne, mint például a flumei vasutra, melyet sok elfogult csak azért se pártol, mert úgy hiszi, hogy az ellenzék kezdte s eszközi, azt pedig minden áron gátolni kell. *) A baj egy levelünket, melyet jól tudott, hogy tőlünk van, mert

*) Ugylátszik, ez közönséges betegsége kezd lenni korrunknak; úgy annyira, hogy a legvilágosabb nyereséget, e lönyt, anyagi gyarapodást mutató vállalatok is márcsak azért is a részvétlenség áldozatává tétetnek, mert a férfiak, kik olyan korszerű, s az egész országra üdvös hatással ígérkező vállalatok élén állnak, nem ez, hanem a másik párt emberei. A flumei vasut minden hasznossága mellett, mert ezt megczáfolni n tszilyavakkal még senkinek se jutott eszébe — pang-

az övére válaszolánk benne, viszszaküldöte tárgyalatlan, azon okát adván a viszszaküldésnek, mert alá írva nincs; a mi ugyan hiba, és máskor már, mint némelyek állíták éppen a nevezett megyén is megtörtént, de nem olyan, hogy a miatt tárgyalható nem lenne. — Kolozsmegyének a részszek viszszacsatolása sürgetésétől elállásra fölszólító levelet, minthogy e tárgyra nézve már határozatunk van, tudomásul vettük, az egész Erdély viszszakacsatolására nézve javasolt lépést azonban helyeselvén, jövő országgyűlésen eszközteni fogjuk. — Gömörnek felszólítására, melyben a mult tisztválasztási szavazatszedő választványunk abeli eljárását, hogy általunk szavazhatási joggal fölruházva meghívott tisztess rendü küldötteitől a szavazás megtagadtatt, roszszaltatni kéri; ámbár többen pártolólág szölalánk fel, előadván, hogy azok nem mint magán személyek, hanem mint küldöttek akarnak szavazni, mint olyanoknak pedig, határozatunk szerint, szavazat joguk vala, kivált a hivatalképességet megadó törvény után, megiratni rendeltetett, miként a megye megvárta volna, hogy mig törvény nem rendelkezik, egyedül választói képességgel bíró egyedek küldessenek; azonban előnkbe az eset panaszképen föl se lévén adva, a fölszólítást nem teljesíthetjük. E tárgy is szolgált alkalmul némi heveskedésre, az illető egyedek egy heveskedett tisztviselő által szerénytelenség vádjával illetetvén, a miatt, hogy szavazni akarának. Hevesnek a parádi kihágás fölötti eljárása következtében megsértett önállása miatti panasz pártolás végett az országgyűlésre jegyeztetett föl, — úgy Barsnak a gazdasági kistükört iskolai kézi műgyeum alapítását tárgyzó levelei is.

Magányügyeink közül érdekesnek a következők: az országgyűlés idejének úgy vélt közelgése miatt, az országgyűlési tárgyak fölött véleményadásra, nehogy azután az idő rövidsége miatt rögtönzött utasítások adassanak, választvány kinevezése indítványoztatván, elfogadtatott, és a választvány kinevezetett, ugyanazon egyed által tétetett másik indítvány is, mellyszerint az országgyűlési követek napi díjja leszállítatni kívántatott, mint az minden fizetőnek inyére volt, — s mivel a megye, más nagy megyékhez képest az országgyűlési költségek által terhelve van, szintefogadtatott, és a napi díj egy aranyra szállítatott le; de a legnagyobb uradalom képviselője még ezt is, sőt 3 forintot is sokallott. Nem is lenne az rosz, ha minél olcsóbban teljesíthetők törvényhozői kötelességünket, és ha magasabb politikai nézetekre nem ügyelünk, talán akadna, ki ingyen is elvállalná a megbízatást. Első alispánunk a megye hatóságának megsértése miatt a tornai uradalom kormányzó ügyésze ellen elégtételt kérévén, a mennyiben, állítólag, a moslék ki nem szolgáltatása, más részről előadás szerint pedig gorombáskodás miatt, vasra veretett és tömlőczbe záratott serházbérlojnek kibocsátására lett hivatalos elnöki felszólításnak nem engedett; azonban a vádlott fél azzal mentvén magát, hogy a fölszólító levelet roszszulléte miatt mindjárt föl nem bonthatá, tette sérelemnek nem vétetett. — A Böldva és Kanyapta folyók megyénk széléin leendő szabályozása érdemében nádori bíróságot kérévén, magány uton sok évektül kísértgetett lépéseink sikeretlenek maradván; — addig pedig megyénkben a malmok zugóit, zsílipjeit és gátjait leszállítatni rendelünk, csak azután fogván tudhatni, mi kárt okoz, ha okoz, a mesterséges akadályoktul megszabadítandó folyó?

Jelentés tétetvén, hogy a katonaság élelmezésére, új termésig, — úgy a ki nem szolgáltatott fél részlet zab árának viszszatérítésére még 2500 pengő forintot kívántatik; ennek utalványozására báró Vay Miklós királyi biztos ur megkérétni rendeltetett. Bizonyos adós több hitelezők részszere bírólág elmarasztatván, sőt ellene a végrehajtás és zárlat alávétele is teljesítettvén, az árverésnek a tornai uradalom ellenszegült, a melynek az adós, — ezen eljárások után, a birtokát, mint inscriptionálist, magány egyezkedés mellett átbocsátá; miért a bíróság hatalomkarért folyamodván, az nékie megadatott; másnap pedig az uradalom kormányzó ügyésze előadván, hogy a hitelezőket kielégítendi, tehát a hatalomkar iránti végzetés hagyatassék ki, midőn ez nem lehetők nyilvánított, olyan kifejezésre fakadt, mely köznehezeltést vont maga után, tudniillik, azt mondván: ha kedve tartja a megyének illyet határozni, ám

na, ha az országnak, lehet mondani — szegényebb része nem járui annak egyszerű építéséhez. S e helyt alkalmat veszünk magunknak ezen résztvevő derék uri embereket bizalom és barátságosan fölhin, hogy tett a' áírásaiknak minélelőbb megfelelni igyekezzenek, így kívánván ezt az ország java, a nemzet érdeke, és saját hitelök. A Tisztát szabályozzák — ámbár a párt, vagy inkább személyérdek itt is meg lehetőszen szerepel — ekép a termékeny alföld termő frésze néhány százezer holddal szaporítottván ennek piac kell — szabad és lágos, minő Europa, s minő az ismeretes öt világrész; ide pedig leg-egyenesebben, legjutányosabban a vukovár-flumei vasuton szerény tengerpartunk által juthatunk. Szerk.

legyen! mintha a' megye nem az igazság és törvény, hanem kénye kedve szerint határozná. Némelyek a' t. i. o' t is kiabáltak, de az elhangzott. — Voltak még több surlódások is, melyek a' tanácskozási higgadság fokmérőjeül vétethetnének, de elég ennyi a' kellemetlenül; csak annyit legyen még megengedve érintenem, miként az igazság és a' törvényszék tekintete érdekében igen ohajtandó lenne, ha azok, kik abban ítélnek, pártérdekeiket künn hagynák, különben a' mostanihoz hasonló jeleneteknek máskor is elő kellend kerülniök.

Rendes levelező.

ARADI KÖZGYÜLÉS. Julius 1jén. Nyugalmas megyénk úterén lázas symptomák mutatkoznak. Az eddig olly békes helyzetet föltűnő mozgalom váltá föl. Conservatíveink g y ő z n i a k a r n a k. — Conferentia conferentiát ér. Gazdatiszt mint deus ex machina párt vezérré ütették, zászlója alá seregel méltóságos és tekintetes. Lelkesedés egész a' képtelenségig.

'S mind ezt miért? Azért mert megiratott a' jelszó: „conservatív többség“ — „le kell szavazni az ellenzékét.“ És ez mind az édes hon boldogságaért történik (?) Boldog vagy te ó hon, mert neked olly sok hű fiaid vannak! Gyűlésünk egy hélig foglalkodtatott bennünket. Főispáni helyettes ó mlga megnyitó beszédében figyelmezteté a' arról azon időre, mely reánk várakozik. Közleg ugymond az országgyűlés, melynek szónogát fontos átalakulási kérdések borítandják el. Előre láthatók a' pártküzdelmek. Hiszi, hogy megyénkben a' pártok törekvése, hazánk közboldogságának emelése leend, 's a' nézetek különbsége nem béke-bomlást, hanem buzgó vetélkedést idézend elő, és minden mellék tekintet és a' tiszteletben tartani kellő főbb hatalom iránti ellenszenvedélyt kerülve, sem a' kormány ellenében előítéletet táplálni, sem pedig meggyőződéséért személyes gyűlöletre vetemedni nem fognak. A' politikai nézetek mellett senkit nem sértő indokokkal harcolást ajánlván; előterjeszté, hogy a' népinséget első alispán ur erélyes buzgalma elhárítá, a' simándi kerületet megvizsgálván, azt rendben találta, csupán azon észrevétele forogfen, hogy az adó-könyvecskéek hosszabb időig tartatván ben, több imputatiók beiratlanul maradnak.

Ezután első alispán ur terjeszté elő évnegyedes jelentését következőleg 1ször: az egészség Siklon és Otlakán scorbutth végett megzavartatott, miután az orvosi szerek megszerestettek, a' bajon azonnal segítve lón. — 2or A' nép ros számításából eredt inségnek elhárítására, a' megyei választvány czélszerűen intézkedett, úgy hogy habár ezen inség a' szomszéd megyékben úgy Arad városában rendelt és kereskedésünkre ártalmasan hatott elzárások, 's a' közbejött nagy szárazság által tetemesen súlyosbult is, mindazáltal a' nélkül, hogy kölcsönre, vagy a' megyei pénztárra kellett volna szorulni, az aggasztó baj elhárítatott. 3or. Az inség következtében megyei pénztárunkba befizetések nem történvén, a' rendes kiadások nem fedeztethettek, mi végett a' pénztár számárai kölcsönzés elkerülhetlenné vált. 4er. A' közkereseti perek végelintézésére határidő szabattott ki. 5ör. A' megyei rabok száma a' szokottnál 12vel szaporodott, ámbár a' vérhatalommal bíró kamara uradalmából lévők oda tétettek át. 6szor. A' községek részére szükséges mén-lovak végett a' mezőhegyesi igazgatóság megkerestetvén, megtagadó választ adott, mi iránt intézkednünk kell. 7. Nagy-Váradon a' Bibits alapítványt megvizsgálván mindeneket tisztán és rendben talált. 8or. A' megyei pénztárban fogyatkozást okozott néhai Schlachta vagyomból 4,500 pftt visszafizettetett. 9er. Mult gyűlésünk föllíratára a' kecskeméti vasuti szárnyvonalt jóvá hagyó fensőbbi intézkedés fölfüggesztetett. E' tekintetben b. Dietrich és gróf Hadik uraknak sikeres fáradozásaikért köszönetet kíván szavaztatni.

Főispáni helyettes ur érzékenyen jelenté a' rr.nek, hogy a' nép adójából előlegezett mult országgyűlési költségeink egy része maig sem szedetvén be, ezen adó behajtására ügyészeink szorgalmazandók. — R. F. alügyész az inség elhárítása tekintetéből jelentés tételre kívánja szorítani azon választványt, mely a' takarékos magtárak mikénti föllállítása tervezése végett több évekkal ezelőtt kiküldetett. Indítványa közhelyességgel fogadtatott. — István ó es. kir. fensége, és M. Dorothea özvegy nádorné ó fenségük válszaik kitörő éljenzések között olvastatának föl. — Hoszszabb vitára adott alkalmat egy intézvény, melyben só csempész adózóink ellen a' kamarai hatóság által hozott elmarasztaló ítélet végrehajtása hagyatik meg. A' conservatívek sérelemnek akarák e' tárgyat följegyezni, miután annyi sok föllírásaink ellenére is mindeddig orvoslást nem nyerénk: az ellenzék pedig egyenesen megtagadni óhajtá a' végrehajtást, már csak azon okból is, mivel korunk jelleméhez nem illoleg olly alternatívus határozatok hozattak adózóink ellen, melyekben a' fizetni nem képes adózó testi büntetés-sel is rendeltetik megfenyittetni. De különben is a' kamarai hatóság köre egyedül a' harminczadoknál elkövetett csempészetekre, nem azonban erre nézve terjedvén ki, a' vég-

rehajtás megtagadása törvényesen elhatározható. Többség az ellenzék véleménye mellett nyilatkozván, határozattá a' végrehajtás megtagadása alakult.

Szinte egy napot emésztett föl tanácskozásunkból a' galsai g. e. egyház ügye. Ezen templom 13 évvel ezelőtt a' g. n. egyesülteké volt, mivel azonban akkor két harmada a' lakosságnak uniált, megyei intézkedés útján a' templom is az uniált többségnek adatott át. Ezen intézkedésre vonatkozólag Galsa községének nagyobb részben a' g. n. e. hitre viszatért lakossága folyamodásilag kérte szinte megyei intézkedés útján temploma visszaadását. A' conservatívek be akarák várni e' tekintetben a' királyi resolútiót, az ellenzék pedig a' következetesség, 's a' 13 évvel ezelőtt megállapított igazság szent szavaira hivatkozik. És a' győzelem ismét az ellenzék véleménye mellett lón. — Főadószedőink vadoltattak az iránt, miszerint adózóinknak a' török háboru által okozott 's már fensőbb helyen be is tudott káraik nekik mai napig sem térítették vissza. Ezen vád megvizsgálása végett részrehajlatlan küldöttség nevezetett ki. — Marosszéknak a' részek visszakapcsolása ellen irt levele nem pártoltatott. — Hevesé a' parádi eset végett megyei hatósága mellőztével küldött kir. biztosság ellen irt levele pártolólólag az országgyűlési utasítást készítő küldöttségnek adatott át, valamint Temesvárá is a' kir. városok szavazatjoga iránt, ugy Borsodé is István főherczeg királyi helyettesége tárgyában.

Gyűlésünk utolsó percei személyes vitákkal teltenek el. Az országgyűlési utasítást készítő küldöttség mind két pártból egyenlő számmal választatván meg, kérdésbe jött az elnökválasztás. A' conservatívek T. G. első alispánt óhajták, az ellenzék személye ellen kifogást tón, mert mint elnök nem párt fölötti, 's a' conservatívek az ó szavazatával nyílt többségben vannak. T. G. alispán nem tagadá, hogy ó párt embere, és conservatív; 's azt azért vallja be, mert az ellenzék irányát a' hazára nézve veszedelmesnek látja. Ez ugyan nem volt váratlan az ellenzék előtt, mivel azonban első alispán ur eddigélg nem nyilatkozott illy határozott értelemben, — akaratlanul kifejelt csipős észrevételekre adott alkalmat. Szemére lobbanták, hogy az ellenzék mint annak annyiszor bevallott párt embere ó maga is segítette azon térre jutni, mely elötte most olly veszedelmesnek látszik; hogy még tisztujtáskor is ellenzéki volt, 's mint magát illyennek való választatott első alispánnak, hogy megváltozása nem országos kérdés, hanem egy gratulationális tárgy fölött történt, 's a' gyűlésünk bevégeztetett. Mindkét párt hatályosan küzd többségért. Mellyiké lesz a' győzelem, még titok leple alatt rejlik. Reméltem a' pártok nem hunyják be szemüket a' nép ez évi insége fölött, 's nem zárja el önzés lelköktől az emberiség szent érzelmét, mely az árva nép sorsa enyhítésé iránt önként megügl. — Hus ára 10 kr. Jövő gyűlésünk sept. 13kán.

ERDELYI ORSZÁGGYÜLÉS.

LXXII. országos ülésben Julius 24. A' kk. és rr. a' kormányzéknek ai XIIIk t. c. zikkre tett észrevételeit vizsgálat alá vevén, következő stilaris módosításokat fogadtak el: 1. §. 6. sor 'in membris' helyébe 'in partibus'; 2. §. 7. sor 'ex silvis quoque indivisis' helyébe 'et ex silvis indivisis'; 3. §. 4) a pont 2 sor 'sua' helyébe 'ejus'; 3ik sor a kimarad, 4ik sor 'capacitatis' helyébe 'in capacitate'; b) pont 1 sor 'adeo' helyébe 'tam'; e) pont 14 sor 'in membris' helyébe 'in partibus', ugyane §. 9) alatt 9dik sor 'adeo' helyébe 'tam'; 12. §. 6. sor 'membra' helyébe 'partes' tétetett; 13. §. vége így módosított: 'in sensu legum urbanarum extradandae competentiam ante segregationem tentam quoad quantitatem quam quoad qualitatem adaequet'; a' 14. §. 10-13ik sor pedig eképen 'usque in quantitate unius integrae localis sessionis urbanarum extendendum, vel ad hanc quantitatem explendum erit'; 16 §. első sor 'regulationis' után 'jó territorii'; 19. §. 14. sor 'territorio' helyébe 'terreno'; 20. §. 4. sor 'reliqui' után tétetik: 'possessores et'; 21. §. 5. sor 'alter' helyébe 'unum'; 10. sor 'exceptione' után 'legali'; 22. §. 2dik sor 'exceptione' után 'legali'; 24. §. 9. sor 'cavebit' helyébe 'attendet'; 30. §. 8 sor 'et' helyébe 'vel'; 40. §. 4. sor 'opponeret' után 'supremus, vel'; 5. sor 'officialis' után 'aut eorum vice generis'; 7. sor 'militari' után 'sua via'; e' §. utolsó sor 'habebit' helyébe 'obtimebit'; 46. §. 3. sor 'prou' után 'etiam'; 49. §. 4. sor 'compositiones' helyébe 'conventiones'; 50. §. 5dik sor 'ubi' után 'de' tétetett.

Ezen ülésben még Bíró S. Aranyosszék köv. előadá: miként a' tagosítást utasítása szerint csak is ott véleményezte ez iránt tartott beszédében bevétetni, hol a' birtokosak nagyobb száma kívánja 's most miután látja, hogy Marossz. k. által a' XIII. t. cz. ellen beadott ellenvéleményt követtársa is e' hozzáadással 'in sensu instructionis' alá írta, 's szülő ez iránti nézetének az ellenvéleményre szándékolt feljegyzése az ellenvél. adó által ellenzertetett: előbbi véleményhez hiven ovakodólólag kijelenti, hogy székelvöl-

dön csak is ott kívánhat tagosítást, hol ebbe a' birtokosak nagyobb száma beléegyeznek. Kéri óvását jegyzőkönyvbe ígtattatni.

Alsó Fejérmegye követeinek a' 69dik orsz. ülésben az urbér némely t. czikkei ellen benyújtott óvásuk: Mellőzve az urbér terén fölmerült azon kevésbé nevezetes kérdéseket, melyek körül utasításunk nyomán, nézeteinket a' maga idejében kifejtettük, óvásunkat csak azon pontokra terjesztjük ki, melyek kézzelfogható czéliránytalanságuk miatt, egyik pillanatban a' földesur, a' másikban egy fölmerülő helybeli ok miatt, az urbéres érdekeit sértik, néha pedig viszont egy esekély körülmény közbejöttével kormányt, földesurat és urbérest egyiránt veszélyes következtésekkel fenyegetnek, óvásunkat tehát csak egy néhány, és pedig a' következendő három pontokra terjesztjük ki:

1) Honunkban a' törvényhozás huzamos időközön keresztül föl levén függesztve, az urbér behozatala parancsoló alakot váltott; és e' miatt, mi az újítást nyomban követő hullámszámot csaknem egyedül szokta mérsekélni, t. i. a' reform lassu léptenkénti behozatala sem állván többé hatalmunkban, annyival nevezetesebb lesz vala tehát, azon sarkkérdésnek, hogy mi legyen ezután tiszta földesuri, és mi tullelöl urbéri birtok? szerencsés megoldása, 's már nézetünk szerint, épen itt követte el a' többség a' legnagyobb hibát; első tekintetre szembe ötlő, a' megkülönböztetés erejét önmagában hordó határvonalra lesz vala szükség, vézélvül tehát a' statusquot kellett volna megállítani; de e' helyett az mondatván ki, hogy ha a' szolgálat eddigi mértékéhez képest az 1819ben összeirt fölekből nem telnék ki az urbéri illetőség, a' hiány pótolassék más urbéri kézen levő fölekből; és továbbá ezzel szemben az, hogy mi föld a' telkek illetén kipótlása után fölül marad, az mint alodium, ha nem is mindjárt, de hét év alatt a' földesur által visszavétethetik; ezek miatt alólírtak azon aggodalomban vannak, hogy a' kormány egyfelől az érintett különböző természetű föledek illetén összezavarását, másfelől pedig azt, hogy az országos határozat, nem is minden jelenleg külsőségekkel ellátott telkek után rendel kiállományt, és tekintve az org. egyik részét, ezeknek is sokkal kevesebbet határoz annál, mint a' mennyit eddig birtak, ismételjük azon aggodalmunkat, hogy az igazgatás ezeket arra fogja magyarázhatni, miképp az országgyűlésnek az urbér körül egyiki czélya, épen a' majorság föledek összegének nevelése vala, mely szándéknak a' kormány ellenébe kívánván állani, mind azért, hogy az adófundusa ne kevesedjék, mind pedig, mert a' mint jól tudjuk, legalább eddig volt is oka a' kormánynak éles szemekkel örködni az adózók ügyei fölött, attól tartunk, hogy a' kormány az urbéri állományokat szerföltött meg fogja nevelni, mi, ugyan a' mezőség, és itt ott, a' nagyobb határu falukon talán elhordozható lesz, de mi vizsgálás ez a' székelység, Nyárad, Küküllő, Maros melletti, általában kicsiny határu faluk birtokosaira nézve? kik eképp az eddigi robotjuk legnagyobb részét elvesztik, ha pedig a' fölebb érintett és az országosan hiányosnak bélyegzett 1819ki összeirtás alapul tétele miatt, a' kormány az 1819ki statusquot állítja meg, akkor a' conscriptiókkal nem bíró apróbb nemesség, pár rövid év alatt végpusztulásra jut, mert a' mostani veszélyes eredményü adórendszer miatt, mely a' földbirtokot aránytalanul terbeli, adózóink demoralizálódván, avagy a' legtisztább majorsági birtok is emezek által könnyen urbéri földnek fog bizonyíthatatni be, mellyel szemben, a' nemesség legtöbb esetben, javai conscriptiójával védhetné magát, de az a' szerencsétlenség, hogy rendszerint a' szegényebb birtokosoknak nincsen ilyen összeirtása; ismételjük tehát, miképp veszélyes lépésnek tartjuk az 1819ki összeirtás alapul tételét, mert két különböző elvből indulva ki, a' földesurak néhol sok, más helytt kevés urbériséget irattak abba be: ezekből indulva ki, nézeteink szerint nem volna helyes, egy ország reformját, egyfelől annyi remény, és másfelől annyi aggodalmakat, egy olyan munkálatra építeni, mellyet a' köztudaton kívül, az országos határozat is hiányosnak bélyegzett.

2) Veszélyes eredményü határozatnak tartjuk azt is, melly szerint ugyanazon osztályba eső helységek röviden egy ráma vonattak, kimondatván, hogy az urbéri állomány, ugyan azon osztályban, minden helységre nézve teljesen egyforma kiterjedéssel birjon; mert ugyan is igen gyakori eset, hogy két szomszéd, ugyanazon előnyökkel bíró, 's így ugyan azon klassziba eső faluk közül, egyiknek határa kicsi, a' másiknak pedig nagy, így egyik helységben az urbéresek sok, a' másikban kevés földet birnak; ha már ezen két falu egy ráma vonatik, természetesen egyik helytt a' földesuron, a' másik faluban az urbéreseken legnagyobb igaztalanság követtetik el, mert ugyan is, az érintett minimum és maximum közötti ingás mellőzésével, az ugyanazon osztályba eső falukra nézve, tökéletesen egyforma állományi mennyiség állítatván meg, a' például fölvevett két falu közül abban, mellyben a' határ kicsi, és a' mellyben az emberek eddig is kevés földet birtak, a' földesur majd min-

den szolgálatát oda veszi, a másikban pedig, a két falu közül abban, melyben nagy a határ, s melyben az urbéresek eddig sok földet bírtak, emez állományának nagy részétől megfosztatik: tehát ezen fonák határozat csak itt ott, és azon ritka esetben nem fog elégtelenséget előhozni, hol a mellett, hogy az illető helységek igazságosan osztályoztatnak, határaik kiterjedése, és azon föld mennyiség is, megnyit telkeik után eddig tényleg bírtak, teljesen egyforma, de ritkán lehet két falut egymás mellett találni, hol a határ kiterjedése, és így az urbéri állományok egyformák legyetnek. A statusquo elvéből indulva tehát ki, az urbért behozó bizottvány kezében meg kell vala hagyni legalább annyit, hogy ugyanazon osztályzatba eső, de tényleg nem egyforma határu ugyanazon falukban a minimum és a maximum között szabadon rendelkezessék.

3) Az alkotmányos szabadságot végveszéllyel fenyegető határozat, melynek irányában ovakodunk, a királyi megerősítés alá tartozó hivatali személyek számának a nélkül, hogy ezt a kormány, avagy csak kívánta volna is, bőkezűleg 108 egyeddeli szaporítása; 16 éve annak, hogy a nemzet a kormányval a tisztválasztás ügyében viv, s az egyik legfőbb sérelem épen az vala, hogy a szabad választás megszorításával, a jegyzők királyi megerősítés alá tartozandóknak tekintettek; végül sok üres szóharc után, nyert a nemzet, nagy vala a többség öröme, akkora, hogy részserint épen ezen nyereség miatt az országgyűlés egy nevezetes jogáról a tárnokok választásáról csaknem lemondott; apadt tehát a megerősítés alá tartozó hivataloskodók száma 18al, és imé az illetén hivataloskodók számát, megfoghatatlanul egyszerre önként 108al szaporították a t. kk. és rr. Az ollyatén hivataloskodók számát, kik közül mindenik külön külön fontosabb helyet foglal el a polgári társaságban, mint egy jegyző, mert itél azon teménten sok zavar fölött, mely egy előre avagy a legjobb földesur és urbérese között is támadni fog. Ha viszszatekintünk, nemzetünk hájdan szabadon választotta tisztjeit, ezen jogát tudta becsülni, ezen jogára féltékeny vala eleitől fogva az ország, és az újabb időkben is, a közelebbi más fél évtizedeken keresztül ide vonatkozólag szép kitűrést mutatott a nemzet, és ime a t. kk. és rr. véletlenül olly tulsulyt adtak, olly számmal szaporították hazánkban a burocraták számát, mekkorának, mint érintők, egy hatodáért a hon 16 éven keresztül annyit panaszkodott. Ezeknek előre bocsátása után nem kívánjuk eltitkolni, hogy most, midőn korunkban még olly országokban is, hol constitutio nincs, hatalmas szavakat hallunk a burocratia irányában emelkedni, annyival véletlenebb vala előttünk, annyival fájdalmasabban hatott reánk, hazánkban a burocratiának illetén roppant fölemelése, mely mind az alkotmányos szabadságot teméntenül veszélyezteti, mind a közpénztárra újabb meg újabb terheket fog halmazni. Ezen határozatot tehát az alkotmányos szabadsággal szemben veszélyes, az álladalomra káros, egyesekre nézve pedig nyommasztónak találván, ezennek ünnepelesen nyilvánítjuk, miképalóltak ezen határozatba soha belé nem egyeztünk. — Ifj. Kemény István. Vesselényi Ferencz.

TARSULATI ELET.

BEREGSZÁSZ. Vizszabályozási ügy. Julius 12én E' hon napi életében e'szentügy a számos érdekek fölött diadalt látszik ülni, diadalt az, mi nyolczszázad alatt sir alatt nyugvék, a nyomorban ütven föl többnyire kárhozatos életét. E' hon eszmél, mert a keserves multban keres üdvét és boldogságot, teremtve azt olyanná, mi millióknak ad életet és hazát. Megyénk vidéki osztálya szinte áthatva a kor jobb szellemétől számosan seregle egybe, a sikerrel vágyó hatni e' magasztos ügy érdekére. Elsőben az elnök terjeszté elő, a mibenlélt, előadva több megyék alispánaihoz tett, munkászekerkéti levélküldését.

A' tisztí vélemény adó zói érdekek mellett szóla; jogszerűleg mint tisztí védelem mondvana' földesurnak jobbágyai kárát pótolni kell. Az ellenkezők törvény nem léte re hivatkoztak, mert az 1836. 6. §. szerint csak ha a jobbágy a haszonvétel szabad eladásában szenved esonkulást, tartozik teljes kárpótlással a földesur; a vélemény módosítva lón, egyébiránt mint a legjózanabb elveket magába foglaló helyeseltetett, s elfogadtatott. Előjött a megye belvízi helyzete; mely fölött heves vérrel küzdének az érdekek; ásó, kapa van, de hol szabályozunk, thermopilei szoros lón a mérnöki utasítás; a nemakarás nyögő fájdalommal bár, végre enged e' szónak. . . m u s z á j . . . úgy lón A' technikai osztályzat munka kezdeményére nincs utasítás, a mérnöki kiczövekezett hely dus tavaszi veteményt emel hátán, a nép fölhevított, tenni, és választani kell; majd a mérnök elve nem tetszik, mert Beregszász boldogságát szemléli a Borsában, míg Bejany s más több helységek kárukat; de intézkedni kell. . . Nem teszünk monda az áttalkodottság, ereszsük viszsa a munkásokat, és várjuk mig beérik, igen, de ám a hitel, a kenyszer győzött, a

lehető legkissebb sajátítási költségű ártér mellett Várynál töltéseznük és holnap ázni, kapálni kell. Szünve lón a hosszú discussio, mibe szöve volt a központ függetlensége fölötti nem tetszés is, de hiába itt nem jutott segíthető valami, nem jutott rész az ugcsoai administrtiónak disponálni a be-regi határszéli helységek alárendeltsége ellen, s tünni kell. Végre jött a hivatalosztás, mely fölött a párt tulzott hatása, nagy érdekeltséget mutata az egyediségek fölött. Lón díj következőleg: jegyzőnek 350 vft., ügyvédnek 250, osztály-mérnöknek lakbér 150, ugyancsak két segédjének 150 ft.

Gróf Széchenyinek helyes fogalma volt akkor, midőn a központot függetlenné tevő—mert mi soha magunkban nem egyeztünk vala meg. Most bezárom levelem újabb gyűjthetősége. R. L.

A' kisdedovó int. M. O. terj. egyesület (Vége.) Az 184³/₄dik évi jelentés szerint a kisdedek száma már 140re növekedett, s az orvosi jelentés szerint ezen egész év alatt ismét csak kettőt ragadott el a halál.

A' részvényesek sorában látható a' flumei kormányzó ur ó m lga 40 pftnyi, s a' kormányzó né 100 pftnyi éven tes segedelemmel. Ennyi részvél mellett nem esuda, ha az évi jövedelem már 5979 pft 38 kr-ra rugott, s az intézetnek 4000 pftja helyezett ki kamatra.

A' harmadik vagyis 184³/₄dik évben a' gyermekszám 160ra emelkedvén, elérte azon fokot, mellynél többet fölvenni nem lehet, és e' szám változatlanul maradt a' következő 184³/₄dik évben is, midőn az intézet orvosának jelentéséből örömmel értesült a' közönség, hogy ez évben halál által egy kisdedet sem veszte az intézet. Ez utóbbi évben a' kamatozó pénzalap is már 5000 pft-ra szaporodott.

Ezen kedvező viszonyok közt 184³/₄dik évben annyi javítás téteték az intézet körül, hogy ezévet valóban időszakra nevezhetni ez intézet történetében. A' helyett, hogy a' polgárság buzgalma hiült volna, inkább tetemesen nevedett el annyira, hogy az ez évi jövedelemből lehuzván a' szükséges kiadások összegét, ujra ismét 500 pftot leheté tőkésíteni, s még ezenfölül 777 pft 44 kr. maradt a' jövő évre a' pénztárban. Azonban ez év nem volt kedvező a' kisdedek egészségére, közülök számosan voltak görvélyesek, 61en voltak gyógyítás alatt, de csak 4en haltak el.

Az intézet belsejében történt javítások leginkább a' m. kormányzó né Kiss Csapó Ida aszszonyaság kitarító buzgalmanak tulajdonitának. A' kisdedek fölvetelére nézve elhatároztatott, hogy a' szülék hiteles bizonyítvánnyal igazolják szegénységüket, s a' himlőnek kisdedeikbe lett beoltását. Kimerítő, részletes utasítás adatott az intézetrei fölügyeletet elvállalt aszszonyaságoknak. Elhatároztatott egy nagyobb, legalább 300 kisded elfogadására alkalmas épületnek fölállítása, melyre nyomban 767 pft jött össze önkénytes adományból, a' főkapitányi hivatal pedig 2000 pftal járult ezen vállalat létesítéséhez.

Az ez évi bevételek rovatai közt két nevezetes tétel fordul elő, egyik az új évi kölcsönös tisztelgések megváltásából bejött 332 ft 20 kr, másik egy szini előadásnak 403 ft 12 krnyi jövedelme.

Újabb szabályok alkottattak ekkor a' kisdedekre és szüleikre nézve a' részben is, hogy ha valamely gyermek betegség, vagy más fontos ok nélkül 3 nap egymás után kimarad, az intézetből kizáratik, s csak a' szülék újabb folyamodására vétethetik viszsa. Fölhoztatik az angol illynemű intézeteknél divatozó azon szigorúság, minélfogva ott az öknélküli, csak egyszeri kimaradásért is a' kisded azonnal megfosztatik az intézetbejárhatás jóvoltától. És végre meghagyatik a' szüléknek, hogy kisdedeiket sem az intézetbe menni, sem onnan haza térni magokban, kíséret nélkül ne engedjék.

Az 184³/₄dik évről szóló jelentésben ismét egy nevezetes tétel fordul elő a' bevételi rovatok közt, t. i. 500 pft, melyet egy helybeli polgárnó Smith Matild aszszonyaság hagyományozott végrendeletében ez intézetnek.

De legörvendeztetőbb része a' jelentésnek az, hogy az intézetnek csak a' mult évben épített ki kezdett saját épülete f. é. május 20án felséges királyunk születése napján vala megnyitandó. *)

Ambár ezen itt leirt intézet, belsejében némely részére nézve különbözik a' hazánkban eddigelő létesített kisdedovó intézetektől, a' mennyiben amott a' kisdedek a' szellemi s testi veszélyektől megóvatásukon fölül még némi anyagi javadalomban u. m. étkezésben és ruházatatásban is részesülnek, azonban a' kitűzött főzél itt is az, mi többi intézeteinknél, t. i. a' kisdedovás, és azért örömmel fogadja egyesületünk választványa az ezen intézet igazgatósága által ide átküldött ezen ismertetést. (Folyt.)

KÜLFÖLD.

SPANYOLORSZÁG. A' carlistai mozgalmakat illetőleg a' porosz Allg. Zing egyik párizsi levelezője jul. 20-

*) A' kitűzött időben megnyitattott.

káról következőleg ir: a' számos egyes tényből s itt ott a' spanyol éjszaki tartományokban, különösen Catalonia's Navarrában elkövetett vakmerőségek s fenyegető mozgalomjelekről tudósításokból minden esetre azon tagadhatatlan tény világlik ki, hogy a' carlistacsapatok mindenütt szaporodtak, mind inkább merészebben lépnek föl s nevezett tartományokból már is más tartományokba terjeszkedtek, hol évek óta már semmi nyomuk nem mutatkozott. Valamennyi navarrai tudósítás egyhangulag állítja, hogy a' carlista párt szakadatlanul működik ott, sőt úgy látszik ügyviselőjük immár nevezetes segédforrásokról rendelkezik, míg más részről reményeiket főleg a' közönségben uralkodó elégtelenség s azon ros hangolaton alapítják, melyet a' madridi események idéztek elő. Hasonlag tapasztalhatni Saragossában egy idő óta egészen szokatlan mozgékony-ságot a' carlistai gondolkozásmódokról ismeretes személyek közt s ottani ügyviselőjük azon hirt terjesztik, mintha a' hasonérzelmű francia legitimisták spanyolországi barátai javára pénzt vennének föl kölcsön vagy érték jó állanának. Hogy Toledo tartományban, tehát jó mélyen az ország bel-sejében, még folyvást carlista csapatok barangolnak, jól lehet nemrég a' királynó sergeitől kemény csapást szenvedtek, valóságos tény; ugyszinte, hogy a' „villasuri tanuló“ csapata Burgos tartományban, noha több ízben a' királynó sergektől megveretve, ujjolag a' Burgos és Santander közt járó postakocsit megtámadta, kirabolta s aztán elégette, ollyatén bánásmód, melyet most a' cataloniai csapatok is egyáltalában követni látszanak.

S' most épen Cataloniából érkezett hiteles tudósítás, miszerint egy majd száz férfiból álló csapat a' félszemű raterai lakos s egy más, Cendros nevű főnök vezérlete alatt jul. 5kén már valósággal az Ebron keresztül kelvén, Maestrazgo felé fordult. A' folyón általkelvén, csakhamar annak jobb partján keményen összeütközött a' „saragossai“ ezred egyik részével, de vereséget szenvedett. A' carlista alvezredes don Manuel Sanchez ez alkalommal foglyul a' királynó sergek hatalmába került. A' tarragoniai politikai főnök Belza ur, ki Pavia főkapitány jól kiszámított rendszabályai sikerét szertelen tulbuzgóságával meghusított, most előlegesen letétezt s Aynat tábornok pótolja helyét. A' caletusi festő csapata volt, mely 6kán Igualada s Cervera közt a' Madridból Barcelonába járó gyorskocsit feltartóztatta s valamennyi levél magához vétele után elégette. Sok helyről hallani, mikép a' carlista csapat főnökök fenyegetőző leveleket küldettek a' kisebb városi s helységi tanácsokhoz, leghallatlanabb kegyetlenséggel fenyegetvén őket, hanemik bizonyos mennyiségű pénzösszeleket nem adnak. A' carlisták azonban nem csupán posta- s gyorskocsikat égetnek el. 8kai éjjelen Geronához közel fekvő san danieli bíró gab-naföldeit gyújtották meg. Ezen bírót ugyanis különös ragaszkodásáról a' kormány ügyéhez általánosan ismerik. A' Barcellona s Lerida közt országuton, főleg Cervera s Igualada környékén elkövetett carlista kicsapongás következtében Pavia főkapitány a' tarragoniai lapályt azonnal odahagyá s Igualadába sietett. 8kán érkezett előserge la Panadellába. Tarragoniai kerületben a' főkapitány jóformán szerencsés volt. Bizonyos Cuadrost, ki több fiatalból egy csapatot képezett, annyira szorítá a' főkapitány, hogy az elvégre, súlyos veszteség után hódolni kényszerült. Egészben véve a' dologállás Cataloniában inkább roszabbra sem mint jobbra fordult. Mellözve azon kegyet, melyben e' csapatok a' földnép előtt állanak, még azon nagy elönnnyel bírnak, hogy ollyatén emberekből alakulvák, kik az ország minden szegezugát ismerik. Bárhol létezzenek is, mindenütt vannak embereik, kik biztos vezetőkkül szolgálnak nekik, mig a' királynó katonái, a' polgáriak kivételével, általán fogva idegenek a' fejedelemségben. Legfőbb akadály pedig, hogy Pavia kapitány még folyvást kevés haderővel bír. Számos helynek a' fejedelemségben állandó erősséggel kell ellátva lenni s épen most erősített a' főkapitány több új pontot Barcelonától Leridáig, biztos közlekedés visszaállításául a' nagyfontosságú saragossai s madridi országuton. De ez által ismét újabb seregosztályokat von el a' táborban működéstől. A' kormány tehát hihetőleg megfelelő kivánatának további erősítések iránt, s mihelyt Concha tábornok hadtestülete Portugáliából viszszatér, annak egyik részét azonnal Cataloniába küldendi, mig a' másik állítólag Navarrába van szána, hasonló rendeltetésre. A' három baszk tartományban eddigelő még kevés jel mutatkozik carlista mozgalmakra.

ANGLIA. Jul. 20kán délután a' London ó városi négy szabadelvű versenyző megjelent nagy számu választói gyűlekezet előtt a' London Tavernben, politikai hitvallásuk előterjesztése végett. A' követi versenytársak: Russell lord, kit lelkesült örömmilatkozásokkal fogadtak, Pattison, sir G. Larpent, és báró Lionel Rotschild. Russell hoszszas beszédben átnézetét adá parlamenti s miniszteri működésének s jóllehet a' protestans egyház híjának mondotta magát, mégis különös nyomatossággal nyilatkozott tökéletes val-

legyen! mintha a' megye nem az igazság és törvény, hanem kénye kedve szerint határozná. Némelyek a ctiót is kiabáltak, de az elhangzott. — Voltak még több surlódások is, melyek a tanácskozási higgadtság fokmérőjeül vétethetnének, de elég ennyi a kellemetlenül; csak annyit legyen még megengedve érintenem, miként az igazság és a törvényszék tekintete érdekében igen ohajtandó lenne, ha azok, kik abban itélnek, pártérdeküket künn hagyják, különben a' mostanihoz hasonló jeleneteknek máskor is elő kellend kerülnök.

RENDES LEVELEZŐ.
ARADI KÖZGYÜLÉS. Julius 1jén. Nyugalmas megyénk úterén lázas symptomák mutatkoznak. Az eddig olly békes helyzetet föllünő mozgalom vállá föl. Conservatíveink g y ő z n i a k a r n a k. — Conferentia conferentiát ér. Gazdatiszt mint deus ex machina párt vezérré ütették, zászlója alá seregel méltóságos és tekintetes. Lelkesedés egész a' képtelenségig.

'S mind ezt miért? Azért mert megirattott a' jelszó: „conservatív többség“ — „le kell zavarni az ellenzékét.“ És ez mind az édes hon boldogságaért történik (!) Boldog vagy te ó hon, mert neked olly sok hű fiaid vannak! Gyűlésünk egy hétig foglalkodtatott bennünket. Főispáni helyettes ó l m g a megnyitó beszédében figyelmezteté a' rret azon időre, mely reánk várakozik. Közleg ugymond az országgyűlés, melynek szőnyegét fontos átalakulási kérdések borítandják el. Előre láthatók a' pártküzdelmek. Hiszi, hogy megyénkben a' pártok törekvése, hazánk közboldogságának emelése leend, s a' nézetek különbsége nem béke-bomlást, hanem buzgó vetelkedést idézend elő, és minden mellék tekintet és a' tiszteletben tartani kellő főbb hatalom iránti ellenszenvet elkerülve, sem a' kormány ellenében előítéletet táplálni, sem pedig meggyőződéséért személyes gyűlöletre vetemedni nem fognak. A' politikai nézetek mellett senkit nem sértő indokkalkali harcolást ajánlván; előterjeszté, hogy a' népínséget első alispán ur erélyes buzgalma elhárítá, a' simándi kerület megvizsgálván, azt rendben találta, csupán azon észrevétele forog fen, hogy az adó-könyvecskék hosszabb időig tartván ben, több imputatiók beiratlanul maradnak.

Ezután első alispán ur terjeszté elő évnegyedes jelentésékövetkezőleg Iször: az egészség Siklon és Otlakán scorbuth végelt megzavartatott, miután az orvosi szerek megszereltettek, a' bajon azonnal segítve lón. — 2or A' nép rosz számításából eredt inségnek elhárítására, a' megyei választványi czélszerűen intézkedett, úgy hogy habár ezen inség a' szomszéd megyékben úgy Arad városában rendelt és kereskedésünkre ártalmasan hatott elzárások, s a' közbejött nagy szárazság által tetemesen súlyosbult is, mindazáltal a' nélkül, hogy kölcsönre, vagy a' megyei pénztárra kellett volna szorulni, az aggasztó baj elhárítatott. 3or. Az inség következtében megyei pénztárunkba befizetések nem törtévnén, a' rendes kiadások nem fedeztethettek, mi végett a' pénztár számára kölcsönzés elkerülhetlenné vált. 4er. A' közkereseti perek végelintézésére határidő szabott ki. 5ör. A' megyei rabok száma a' szokottnál 12vel szaporodott, ámbár a' vérhatalommal bíró kamara uradalmából lévő oda tétettek át. 6szor. A' községek részére szükséges mén-lovak végett a' mezőhegyesi igazgatóság megkerestetvén, megtagadó választ adott, mi iránt intézkednünk kell. 7. Nagy-Váradon a' Bibits alapítványt megvizsgálván mindeneket tisztán és rendben talált. 8or. A' megyei pénztárban fogyatkozást okozott néhai Schlachta vagyomból 4,500 pfrt visszafizettetett. 9er. Mult gyűlésünk föliatára a' kecskeméti vasuti szárnyvonal jóvá hagyó fensőbbi intézkedés föllüggesztetett. E' tekintetben b. Dietrich és gróf Hadik uraknak sikeres fáradozásaiért köszönetet kíván szavaztatni.

Főispáni helyettes ur érzékenyen jelenté a' rr. nek, hogy a' nép adójából előlegezett mult országgyűlési költségeink egy része maig sem szedtvén be, ezen adó behajtására ügyészeink szorgalmazandók. — R. F. alügyész az inség elhárítása tekintetéből jelentés tételre kívánja szorítani azon választványt, mely a' takarékos magtárak mikénti föllállítását tervezése végett több évekkel ezelőtt kiküldetett. Indítványá közhelyesséssel fogadtatott. — István ó cs. kir. fensége, és M. Dorothea özvegy nádorné ó fenségek válaszaik kitörő éljenzések között olvastatának föl. — Hoszszabb vitára adott alkalmat egy intézvény, melyben só csempésztaló adózóink ellen a' kamarai hatóság által hozott elmarasztaló ítélet végrehajtása hagyatik meg. A' conservatívek sérelemnek akarák e' tárgyat följegyezni, miután annyi sok föliásaink ellenére is mindeddig orvoslást nem nyerünk: az ellenzék pedig egyenesen megtagadni óhajtá a' végrehajtást, már csak azon okból is, mivel korunk jelleméhez nem illőleg olly alternatíveus határozatok hozattak adózóink ellen, melyekben a' fizetni nem képes adózó testi büntetéssel is rendeltetik megfenyíttetni. De különben is a' kamarai hatóság köre egyedül a' harminczadoknál elkövetett csempészetekre, nem azonban erre nézve terjedvén ki, a' vég-

rehajtás megtagadása törvényesen elhatározható. Többség az ellenzék véleménye mellett nyilatkozván, határozattá a' végrehajtás megtagadása alakult.

Szinte egy napot emésztett föl tanácskozásunkból a' galsai g. e. egyház ügye. Ezen templom 13 évvel ezelőtt a' g. n. egyesülteké volt, mivel azonban akkor két harmada a' lakosságnak uniált, megyei intézkedés útján a' templom is az uniált többségnek adatott át. Ezen intézkedésre vonatkozólag Galsa községének nagyobb részben a' g. n. e. hitre visszatért lakossága folyamodásilag kérte színté megyei intézkedés útján temploma visszaadását. A' conservatívek be akarák várni e' tekintetben a' királyi resolútiót, az ellenzék pedig a' következetesség, s a' 13 évvel ezelőtt megállapított igazság szent szavaira hivatkozzék. És a' győzelemismét az ellenzék véleménye mellett lón. — Főadószedőink vádoltattak az iránt, miszerint adózóinknak a' török háboru által okozott s' már fensőbb helyen be is tudott káraik nekik mai napig sem térítették vissza. Ezen vád megvizsgálása végett részrehajlatlan küldöttség neveztetett ki. — Marosszéknak a' részek visszakapcsolása ellen irt levele nem pártoltatott. — Hevesé a' parádi eset végett megyei hatósága mellőztével küldött kir. biztosság ellen irt levele pártolólág az országgyűlési utasítást készítő küldöttségnek adatott át, valamint Temesváris is a' kir. városok szavazatjoga iránt, ugy Borsodé is István főherczeg királyi helyettesége tárgyában.

Gyűlésünk utolsó perzei személyes vitákkal teltenek el. Az országgyűlési utasítást készítő küldöttség mind két pártból egyenlő számmal választatván meg, kérdésbe jött az elnökválasztás. A' conservatívek T. G. első alispánt óhajták, az ellenzék személye ellen kifogást tón, mert mint elnök nem párt fölötti, s a' conservatívek az ó szavazatával nyílt többségben vannak. T. G. alispán nem tagadá, hogy ó párt embere, és conservatív; s azt azért valja be, mert az ellenzék irányát a' hazára nézve veszedelmesnek látja. Ez ugyan nem volt váratlan az ellenzék előtt, mivel azonban első alispán ur eddigéle nem nyilatkozott illy határozott értelemben, — akaratlanul kifejelt csipős észrevételekre adott alkalmat. Szemére lobbanták, hogy az ellenzék mint annak annyiszor bevallott párt embere ó maga is segítette azon térre jutni, mely előtte most olly veszedelmesnek látszik; hogy még tisztujtáskor is ellenzék volt, s mint magát illyennek való választatott első alispánnak, hogy megváltozása nem országos kérdés, hanem egy gratulationális tárgy fölött történt, sat. gyűlésünk bevégeztetett. Mindkét párt hatályosan küzd többségért. Melyiké lesz a' győzelem, még titok leple alatt rejlik. Reméllem a' pártok nem hunyják be szeméiket a' nép ez évi insége fölött, s nem zárja el önzés lelküktől az emberiség szent érzelmét, mely az árva nép sorsa enyhítése iránt önként meglegél. — Hus ára 10 kr. Jövő gyűlésünk sept. 13kán.

ERDELYI ORSZÁGGYÜLÉS.

LXXII. országos ülésben július 24. A' kk. és rr. a' kormányzéknek a' XIII. t. czikkre tett észrevételeit vizsgálat alá vevén, következő stilaris módosításokat fogadtak el: 1. §. 6. sor „in membris“ helyébe „in partibus“; 2. §. 7. sor „ex silvis quoque indivisis“ helyébe „et e silvis indivisis“; 3. §. 4) a pont 2 sor „sua“ helyébe „eius“; 3ik sor a kimarad, 4ik sor „capacitatis“ helyébe „in capacitate“; b) pont 1 sor „adeo“ helyébe „tam“; e) pont 14 sor „in membris“ helyébe „in partibus“, ugyane §. 9) alatt 9dik sor „adeo“ helyébe „tam“; 12. §. 6. sor „membra“ helyébe „partes“ tétetett; 13. §. vége így módosított: „in sensu legum urbanarum extradandae competentiam ante segregationem tantam quam quoad quantitatem quam quoad qualitatem adaequet“; a' 14. §. 10-13ik sor pedig eképen „usque in quantitate unius integrae localis sessionis urbanarum extendendum, vel ad hanc quantitatem explendum erit“; 16 §. első sor „regulationis“ után „j“ „territorii“; 19. §. 14. sor „territorio“ helyébe „terreno“; 20. §. 4. sor „reliqui“ után tétetik: „possessores et“; 21. §. 5. sor „alter“ helyébe „unum“; 10. sor „exceptione“ után „j“ „legali“; 22. §. 2dik sor „exceptione“ után „j“ „legali“; 24. §. 9. sor „cavebit“ helyébe „attendet“; 30. §. 8 sor „et“ helyébe „vel“; 40. §. 4. sor „opponeret“ után „supremus, vel“; 5. sor „officialis“ után „aut eorum vice gerens“; 7. sor „militari“ után „sua via“; e' §. utolsó sor „habebit“ helyébe „obtinabit“; 46. §. 3. sor „prout“ után „etiam“; 49. §. 4. sor „compositiones“ helyébe „conventiones“; 50. §. 5dik sor „ubi“ után „de“ tétetett.

Ezen ülésben még Biró S. Aranyosszék köv. előadá: miként a' tagosítást utasítása szerint csak is ott véleményezte ez iránt tartott beszédében bevétetni, hol a' birtokosak nagyobb száma kívánja s' most miután látja, hogy Marossz. k. által a' XIII. t. cz. ellen beadott ellenvéleményt követtára is e' hozzáadással „in sensu instructionis“ alá írta, s szóló ez iránti nézetének az ellenvéleményre szándékolt feljegyzése az ellenvél. adó által elleneztetett: előbbi véleményhez hiven ovakodólág kijelenti, hogy székelvöl-

dön csak is ott kívánhat tagosítást, hol ebbe a' birtokosak nagyobb száma beléegyezik. Kéri ovását jegyzőkönyvbe igtattatni.

Alsó Fejérmegye követeinek a' 69dik orsz. ülésben az urbér némely t. czikkei ellen benyújtott óvásuk: Mellőzve az urbér terén fölmerült azon kevésbé nevezetes kérdéseket, melyek körül utasításunk nyomán, nézeteinket a' maga idejében kifejtettük, óvásunkat csak azon pontokra terjesztjük ki, melyek kézzelfogható czéliránytalanságuk miatt, egyik pillanatban a' földesur, a' másikkban egy fölmerülő helybeli ok miatt, az urbéres érdekeit sértik, néha pedig viszont egy csekély körülmény közbejöttével kormányt, földesurat és urbérest egyiránt veszélyes következtésekkel fenyegetnek, óvásunkat tehát csak egy néhány, és pedig a' következtendő három pontokra terjesztjük ki:

1) Honunkban a' törvényhozás huzamos időközön keresztül föl levén függesztve, az urbér behozatala parancsoló alakot váltott; és e' miatt, mi az újítást nyomban követő hullámzást csaknem egyedül szokta mérsékelni, t. i. a' reform lassu léptenkénti behozatala sem állván többé hatalmunkban, annyival nevezetesebb lesz vala tehát, azon sarkkérdésnek, hogy mi legyen ezután tiszta földesuri, és mi tullelöl urbéri birtok? szerencsés megoldása, s már nézeteink szerint, épen itt követte el a' többség a' legnagyobb hibát; első tekintetre szembe ötlő, a' megkülönböztetés erejét önmagában hordó határvonalra lesz vala szükség, vezérelvül tehát a' statusquot kellett volna megállítani; de e' helyett az mondatván ki, hogy ha a' szolgálat eddigi mértékéhez képest az 1819ben összeírt földekből nem telnék ki az urbéri illetőség, a' hiányú pótoltságk más urbéri kézen levő földekből“ és továbbá ezzel szemben az „hogy mi föld a' telkek illetén kipótlása után fölül marad, az mint alodium, ha nem is mindjárt, de hét év alatt a' földesur által visszavétethetik; ezek miatt alóírtak azon aggodalomban vannak, hogy a' kormány egyfelől az érintett különböző természetű földek illetén összezavarását, másfelől pedig azt, hogy az országos határozat, nem is minden jelenleg külsőségekkel ellátott telkek után rendel küllállományt, és tekintve az org. egyik részét, ezeknek is sokkal kevesebbet határoz annál, mint a' mennyit eddig birtak, ismételjük azon aggodalmunkat, hogy az igazgatás ezeket arra fogja magyarázhatni, mikép az országgyűlésnek az urbér körül egyik czélya, épen a' majorsági földek összegének nevelése vala, mely szándékunk a' kormány ellenébe kívánván állani, mind azért, hogy az adófundusa ne kevesedjék, mind pedig, mert a' mint jól tudjuk, legalább eddig volt is oka a' kormánynak éles szemekkel örködni az adózók ügyei fölött, attól tartunk, hogy a' kormány az urbéri állományokat szerfölött meg fogja nevelni, mi, ugyan a' mezőség, és itt ott, a' nagyobb határu falukon talán elhordozható lesz, de mi vizsgálás ez a' székelvőség, Nyárad, Küküllő, Maros melletti, általában kicsiny határu faluk birtokosira nézve? kik ekép az eddigi robotjuk legnagyobb részét elvesztik, ha pedig a' fölebb érintett és az országosan híjányosnak bélyegzett 1819ki összeírás alapul tétéle miatt, a' kormány az 1819ki statusquot állítja meg, akkor a' conscriptiókkal nem bíró apróbb nemesség, pár rövid év alatt végpusztulásra jut, mert a' mostani veszélyes eredményü adórendszer miatt, mely a' földbirtokat aránytalanul terheli, adózóink demoralizálódván, avagy a' legtisztább majorsági birtok is emezek által könnyen urbéri földnek fog bizonyíthatatni be, melylyel szemben, a' nemesség legtöbb esetben, javai conscriptiójával védhetné magát, de az a' szerencsétlenség, hogy rendszerint a' szegényebb birtokosoknak nincsen ilyenét összeírása; ismételjük tehát, mikép veszélyes lépésnek tartjuk az 1819ki összeírás alapul tételét, mert két különböző elvből indulva ki, a' földesurak néhol sok, más helytt kevés urbériséget irattak abba be: ezekből indulva ki, nézeteink szerint nem volna helyes, egy ország reformját, egyfelől annyi remény, és másfelől annyi aggodalmakat, egy ollyan munkálatra építeni, melyet a' köztudaton kívül, az országos határozat is híjányosnak bélyegzett.

2) Veszélyes eredményü határozatnak tartjuk azt is, mely szerint ugyanazon osztályba eső helységek röviden egy rámará vonattak, kimondatván, hogy az urbéri állomány, ugyan azon osztályban, minden helységekre nézve teljesen egyforma kiterjedéssel birjon; mert ugyan is igen gyakori eset, hogy két szomszéd, ugyanazon előnyökkel bíró, s így ugyan azon klassziba eső faluk közül, egyiknek határa kicsi, a' másikknak pedig nagy, így egyik helységben az urbéresek sok, a' másikkban kevés földet bírnak; ha már ezen két falu egy rámará vonatik, természetesen egyik helytt a' földesuron, a' másikk faluban az urbéreseken legnagyobb igaztalanság követtetik el, mert ugyan is, az érintett minimum és maximum közötti ingás mellőzésével, az ugyanazon osztályba eső falukra nézve, tökéletesen egyforma állományú mennyiség állítatván meg, a' például fölvert két falu közül abban, melyben a' határ kicsi, és a' melyben az emberek eddig is kevés földet bírtak, a' földesur majd min-

den szolgálatát oda veszi, a' másiban pedig, a' két falu kö- zül abban, melyben nagy a' határ, 's melyben az urbéresék eddig sok földet bírtak, emez állományának nagy részétől megfosztatik: tehát ezen fonák határozat csak itt ott, és azon ritka esetben nem fog elégtelenséget előhozni, hol a' mellett, hogy az illető helységek igazságosan osztályoztat- tak, határaik kiterjedése, és azon föld mennyiség is, meny- nyit telkeik után eddig tényleg bírtak, teljesen egyforma, de ritkán lehet két falut egymás mellett találni, hol a' határ ki- terjedése, és így az urbéri állományok egyformák legye- nek. A' statusquo elvéből indulva tehát ki, az urbéret behozó bizottvány kezében meg kell vala hagyni legalább annyit, hogy ugyanazon osztályzatba eső, de tényleg nem egyfor- ma határu ugyanazon falukban a' minimum és a' maximum között szabadon rendelkezessék.

3) Az alkotmányos szabadságot végveszéllyel fenye- gető határozat, melynek irányában ovakodunk, a' királyi megerősítés alá tartozó hivatali személyek számának a' nélkül, hogy ezt a' kormány, avagy csak kívánta volna is, bőkezűleg 108 egyeddel szaporította; 16 éve annak, hogy a' nemzet a' kormánytól a' tisztválasztás ügyében viv, 's az egyik legfőbb sérelem épen az vala, hogy a' szabad választás megszorításával, a' jegyzők királyi megerősítés alá tar- tozandóknak tekintettek; végül sok üres szóharcz után, nyert a' nemzet, nagy vala a' többség öröme, akkora, hogy részserint épen ezen nyereség miatt az országgyűlés egy nevezetes jogáról a' tárnokok választásáról csaknem le- mondott; apadt tehát a' megerősítés alá tartozó hivata- loskodók száma 18al, és imé az illetén hivataloskodók szá- mát, megfoghatatlanul egyszerre önként 108al szaporitot- ták a' t. kk. és rr. Az olytén hivataloskodók számát, kik közül mindenik külön külön fontosabb helyet foglal el a' polgári társaságban, mint egy jegyző, mert itél azon temén- ten sok zavar fölött, mely egy előre avagy a' legjobb föl- desur és urbérese között is támadni fog. Ha viszszatekintünk, nemzetünk hájdan szabadon választotta tisztjeit, ezen jogát tudta becsülni, ezen jogára féltékeny vala eleitől fogva az ország, és az újabb időkben is, a' közelebbi más fél évtize- deken keresztül ide vonatkozólag szép kitűrést mutatott a' nemzet, és ime a' kk. és rr. véletlenül olly tulsulyt adtak, olly számmal szaporitották hazánkban a' burocraták számát, mekkorának, mint érintők, egy hatodáért a' hon 16 éven ke- resztül annyit panaszkodott. Ezeknek előre bocsátása után nem kívánjuk eltitkolni, hogy most, midőn korunkban még olly országokban is, hol constitutio nincs, hatalmas szava- kat hallunk a' burocratia irányában emelkedni, annyival véletlenebb vala előtűnk, annyival fájdalmasabban hatott reánk, hazánkban a' burocratiának illetén roppant föle- melése, mely mind az alkotmányos szabadságot temén- telenül veszélyeztet, mind a' közpénztárra újabb meg újabb terheket fog halmozni. Ezen határozatot tehát az alkotvá- nyos szabadsággal szemben veszélyes, az álladalomra ká- ros, egyesekre nézve pedig nyommasztónak találván, e- zennel ünnepélyesen nyilvánítjuk, miképalóltak ezen ha- tározatba soha belé nem egyeztünk. — Ifj. Kemény István. Vesselőnyi Ferencz.

TARSULATI ELET.

BEREGSZÁSZ. Vizszabályozási ügy. Julius 12én E' hon napi életében e'szentügy a' számos érdekek föl- lött diadalt látszik ülni, diadalt az, mi nyolczszázad alatt sir alatt nyugvók, a' nyomorban ütven föl többnyire kárhözatos életét. E' hon eszmél, mert a' keserves multban keres üdvet és boldogságot, teremtvé azt olyanná, mi millióknak ad éle- tet és hazát. Megyénk vidéki osztálya szinte áthatva a' kor jobb szellemétől számosan seregle egybe, a' sikerrel vágyó hatni e' magasztos ügy érdekére. Elsőben az elnök terjesz- té elő, a' mibenlélt, előadva több megyék alispánaihoz tett, munkászekerkéti levélküldését.

A' tisztí vélemény adó zó i érdek mellett szóla; jogszerűleg mint tisztí védelem mondván: a' földesur- nak jobbágyai kárát pótolni kell. Az ellenkezők törvény nem létere hivatkoztak, mert az 1836. 6. §. szerint csak ha a' jobbágy a' haszonvétel szabad eladásában szenved csonku- lást, tartozik teljes kárpótlással a' földesur; a' vélemény módosítva lón, egyébiránt mint a' legjózanabb elveket ma- gába foglaló helyesletett, 's elfogadtatott. Előjött a' me- gyé belvízi helyzete; mely fölött heves vérrel küzdének az érdekek; ásó, kapa van, de hol szabályozunk, thermopilei szoros lón a' mérnöki utasítás; a' nemakarás nyögő fájda- lommal bár, végre enged e' szónak. . . m u s z á j . . . úgy lón A' technikai osztályzat munka kezdeményére nincs utasítás, a' mérnöki kiczövekezett hely dus tavaszi veteményt emel hátán, a' nép fölhevítet, tenni, és választani kell; majd a' mérnök elve nem tetszik, mert Beregszász boldogságát szemléli a' Borsában, míg Bejany 's más több helységek kárukat; de intézkedni kell. . . Nem teszünk monda az á- talkodottság, ereszsziük vissza a' munkásokat, és várjuk mig beérik, igen, de ám a' hitel, a' kenyszer győzött, a'

lehető legkisebb sajátítási költségű árter mellett Várynál töltészeünk és holnap ázni, kapálni kell. Szünve lón a' hos- zu discussio, mibe szöve volt a' központ függetlensége föl- lötti nem tetszés is, de hiába itt nem jutott segíthető valami, nem jutott rész az ugocsaí administationnak disponálni a' be- regi határszéli helységek alárendeltsége ellen, 's tűrni kell. Végre jött a' hivatalosztás, mely fölött a' párt tulzott hatá- sa, nagy érdekeltséget mutata az egyediségek fölött. Lón dij következőleg: jegyzőnek 350 vft., ügyvédnek 250, osztály- mérnöknek lakbér 150, ugyancsak két segédjének 150 ft.

--- Gróf Széchenyinek helyes fogalma volt akkor, midőn a' központot függetlenné tevé—mert mi so- ha magunkban nem egyeztünk vala meg. Most bezárom le- velem újabb gyűjthetéseig. R. L.

A' k i s d e d o v ó i n t. M. O. t e r j. e g y e s ü l e t (Vége.) Az 184³/₄dik évi jelentés szerint a' kisdédek szá- ma már 140re növekedett, 's az orvosi jelentés szerint ezen egész év alatt ismét csak kettőt ragadott el a' halál.

A' részvényesek sorában látható a' fiumei kormányzó ur ő mlga 40 pftnyi, 's a' kormányzóné 100 pftnyi éven- tes segedelemmel. Ennyi részvét mellett nem csuda, ha az é- vi jövedelem már 5979 pft 38 krra rugott, 's az intézetnek 4000 pftja helyzetetett ki kamatra.

A' harmadik vagyis 184³/₄dik évben a' gyermekszám 160ra emelkedvén, elérte azon fokot, mellynél többet föl- venni nem lehet, és e' szám változatlanul maradt a' követ- kező 184³/₄dik évben is, midőn az intézet orvosának jelen- téséből örömmel értesült a' közönség, hogy ez évben halál által egy kisdedet sem veszte az intézet. Ez utóbbi évben a' kamatozó pénzalap is már 5000 pft-ra szaporodott.

Ezen kedvező viszonyok közt 184³/₄dik évben annyi javítás téteték az intézet körül, hogy ezévet valóban időszak- nak nevezhetni ez intézet történetében. A' helyett, hogy a' polgárság buzgalma hiült volna, inkább tetemesen neve- dett el annyira, hogy az ez évi jövedelemből lehvzván a' szük- séges kiadások összegét, újra ismét 500 pftot leheté tőkési- teni, 's még ezenfölül 777 pft 44 kr. maradt a' jövő évre a' pénztárban. Azonban ez év nem volt kedvező a' kisdédek e- gészségére, közülök számosan voltak görvélyesek, 61en voltak gyógyítás alatt, de csak 4en haltak el.

Az intézet belsejében történt javítások legin- kább a' m. kormányzóné Kiss Csapó Ida aszszonyág kitar- tó buzgalmanak tulajdonittanak. A' kisdédek fölvetelére nézve elhatározatott, hogy a' szülék hiteles bizonyítvánnyal igazolják szegénységüket, 's a' himlőnek kisdedeikbe lett beoltását. Kimerítő, részletesb utasítás adatott az intézet- rei fölügyeletet elvállalt aszszonyágoknak. Elhatározatott egy nagyobb, legalább 300 kisded elfogadására alkalmas épületnek föllállítása, mellyre nyomban 767 pft jött össze önkényes adományból, a' főkapitányi hivatal pedig 2000 pftal járult ezen vállalat létesítéséhez.

Az ez évi bevételek rovatai közt két nevezetes tétel fordul elő, egyik az új évi kölcsönös tisztelgések megváltá- sából bejött 332 ft 20 kr, másik egy szini előadásnak 403 ft 12 krnyi jövedelme.

Újabb szabályok alkottattak ekkor a' kisdédekre és szüleikre nézve a' részben is, hogy ha valamely gyermek betegség, vagy más fontos ok nélkül 3 nap egymás után ki- marad, az intézetből kizáratik, 's csak a' szülék újabb folya- modására vethetik vissza. Fölhozatik az angol illynemű intézeteknél divatozó azon szigorúság, minélfogva ott az ok- nélküli, csak egyszeri kimaradásért is a' kisded azonnal megfosztatik az intézetbe járhatás jóvoltától. És végre meg- hagyatik a' szüléknek, hogy kisdedeiket sem az intézetbe menni, sem onnan haza térni magokban, kíséret nélkül ne engedjék.

Az 184³/₄dik évről szóló jelentésben ismét egy ne- vezetes tétel fordul elő a' bevételi rovatok közt, t. i. 500 pft, mellyet egy helybeli polgárnó Smith Matild aszszonyág ha- gymányozott végrendeletében ez intézetnek.

De legörvendeztetőbb része a' jelentésnek az, hogy az intézetnek csak a' mult évben építettü kezdett saját épü- lete f. é. május 20án felséges királyunk születése napján va- la megnyitandó. *)

Ámbár ezen itt leirt intézet, belsejében neméll részére nézve különbözik a' hazánkban eddigelő létesített kisdedovó intézetektől, a' mennyiben amott a' kisdédek a' szellemi 's testi veszélyektől megóvatásukon fölül még némi anyagi javadalmakban u. m. étkezésben és ruháztatásban is részesülnek, azonban a' kitűzött főczél itt is az, mi többi in- tézeteinknél, t. i. a' kisdedovás, és azért örömmel fogadá egyesületünk választványa az ezen intézet igazgatósága ál- tal ide átküldött ezen ismertetést. (Folyt.)

KÜLFÖLD.

SPANYOLORSZÁG. A' carlistai mozgalmakat ille- tőleg a' porosz Allg. Ztg egyik párizsi levelezője jul. 20-

*) A' kitűzött időben megnyitattott.

káról következőleg ir: a' számos egyes tényből 's itt ott a' spanyol éjszaki tartományokban, különösen Catalonia's Na- varrában elkövetett vakmerőségek 's fenyegető mozga- lomjelekről tudósításokból minden esetre azon tagadhatat- lan tény világlik ki, hogy a' carlistacsapatok mindenütt szor- odtak, mind inkább merészebben lépnek föl 's nevezett tartományokból már is más tartományokba terjeszkedtek, hol évek óta már semmi nyomuk nem mutatkozott. Vala- mennyi navarrai tudósítás egyhangulag állítja, hogy a' car- lista párt szakadatlanul működik ott, sőt úgy látszik ügyvise- lőjük immár nevezetes segédforrásokról rendelkeznek, mig más részről reményeiket főleg a' közönségben uralkodó e- légtelenség 's azon rosz hangolaton alapítják, mellyet a' madridi események idéztek elő. Hasonlag tapasztalhatni Saragossában egyidő óta egészen szokatlan mozgékony- ságot a' carlistai gondolkozásmódokról ismeretes szemé- lyeek közt 's ottani ügyviselőjük azon hirt terjesztik, mintha a' hasonérzelmű francia legitimisták spanyolországi barátaik javára pénzt vennének föl kölcsön vagy értők jó állanának. Hogy Toledo tartományban, tehát jó mélyen az ország bel- sejében, még folyvást carlista csapatok barangolnak, jól- lehet nemrég a' királynó seregétől kemény csapást szen- vedtek, valóságos tény; ugyszinte, hogy a' „villasuri tanuló“ csapata Burgos tartományban, noha több ízben a' királynó- női seregtől megveretve, ujjolag a' Burgos és Santander közt járó postakocsit megtámadta, kirabolta 's aztán eléget- te, olytén bánásmód, mellyet most a' cataloniai csapatok is egyáltalában követni látszanak.

S' most épen Cataloniából érkezett hiteles tudósítás, miszerint egy majd száz férfiból álló csapat a' felszemü ra- terai lakos 's egymás, Cendros nevű főnök vezérlete alatt jul. 5kén már valósággal az Ebron keresztül kelvén, Mae- strazgo felé fordult. A' folyón általkelvén, csakhamar annak jobb partján keményen összeütközött a' „saragossai“ ez- red egyik részével, de vereséget szenvedett. A' carlista al- ezredes don Manuel Sanchez ez alkalommal foglyul a' ki- rálynói seregek hatalmába került. A' tarragoniai politikai fő-nök Belza ur, ki Pavia főkapitány jól kiszámított rendszabá- lyai sikerét szertelen tulbuzgóságával meghiusította, most előlegesen letétezt 's Aynat tábornok pótolja helyét. A' caletrusi festő csapata volt, melly 6kán Igualada 's Cerve- ra közt a' Madridból Barcelonába járó gyorskocsit feltartóz- tatta 's valamennyi levél magához vétele után elégette. Sok helyről hallani, mikép a' carlista csapat főnökök fenyegetőz- ő leveleket küldettek a' kisebb városi 's helységi tanácsokhoz, leghallatlanabb kegyetlenséggel fenyegetvén őket, hane- kik bizonyos mennyiségű pénzüszleteket nem adnak. A' car- listák azonban nem csupán posta- 's gyorskocsikat égetnek el. Skai éjjelen Geronához közel fekvő san danieli bíró gab- naföldeit gyujtották meg. Ezen bíró utyanis különös ra- gaszkodásáról a' kormány ügyéhez általánosan ismerik. A' Barcellona 's Lerida közti országuton, főleg Cervera 's Igualada környékén elkövetett carlista kicsapongás követ- keztében Pavia főkapitány a' tarragoniai lapályt azonnal o- dahagyá 's Igualadába sietett. Skán érkezett előserge la Panadellába. Tarragoniai kerületben a' főkapitányjófórmán szerencés volt. Bizonyos Cuadrost, ki több fiatalból egy csapatot képezett, annyira szorítá a' főkapitány, hogy az elv- gre, sulyos veszteség után hódolni kényszerült. Egész- ben véve a' dologállás Cataloniában inkább rosszabbra sem mint jobbra fordult. Mellözve azon kegyet, mellyben e' csa- patok a' földnép előtt állanak, még azon nagy előnnyel bírnak, hogy olytén emberekből alakulvák, kik az ország minden szegezugát ismerik. Bárhol létezzenek is, minden- ültvannak emberek, kik biztos vezetőül szolgálhatnak nekik, mig a' királynó katonáji, a' polgáriak kivételével, általján fogva idegenek a' fejedelemségben. Legfőbb akadály pe- dig, hogy Pavia kapitány még folyvást kevés haderóval bír. Számos helynek a' fejedelemségben állandó erősséggel kell ellátva lenni 's épen most erősített a' főkapitány több új pontot Barcelonától Leridáig, biztos közlekedés visszaállí- tásául a' nagyfontosságú saragossai 's madridi országuton. De ez által ismét újabb seregosztályokat von el a' táborba- ni működéstől. A' kormány tehát hihetőleg megfelelően ki- vánatának további erősítések iránt, 's mihelyt Concha tá- bornok hadtestülete Portugáliából viszzatér, annak egyik részét azonnal Cataloniába küldendi, mig a' másik állítólag Navarrába van szánya, hasonló rendeltetésre. A' három baszk tartományban eddigelő még kevés jel mutatkozik carlista mozgalmakra.

ANGLIA. Jul. 20kán délután a' London ó városi négy szabadelvű versenyző megjelent nagy számu választói gyű- lekezet előtt a' London Tavernben, politikai hitvallásuk elő- terjesztése végett. A' követi versenytársak: Russell lord, kit lelkesült örömmilatkozásokkal fogadtak, Pattison, sir G. Larpent, és báró Lionel Rotschild. Russell hoszszas beszéd- ben átnézetét adá parlamenti 's miniszteri működésének 's jóllehet a' protestans egyház hí fjának mondotta magát, mégis különös nyomatossággal nyilatkozott tökéletes val-

lasi lélekismeret szabadság mellett 's minden polgári joggyenlőtlenség ellen vallás miatt. Ezen állítására támaszkodva szerencsét kívánt „barátja“ báró Rotschildnak „a parlamentajtó betöréséhez.“ (Ezen kivétel: to break open the door of the House of Commons — ugy hangzik, mint ha Rotschildnak erőszakosan kellene a parlamenti küszöbön keresztül lépni — mely fogalmat ugyan a pénz befolyása némileg föl is világosíthat.) A szabadelvű párt vagy 80 ujjal ültet reméll a parlamentben, mi Russell kormányát még hosszasan időre biztosítaná.

A dublini repealegyetel jul. 18kai gyűlésében John O'Connell, a társaság mostani elnöke 's vezére, Sir R. Peel választási fölrátára vonatkozólag kinyilatkoztatá, mikép meggyőződve érzi magát, hogy Irland kath. papsága soha sem ereszkedikle Anglia bérének (statusfizetésének) elfogadására, sőt inkább hogy minden megvesztegetési ajánlatot vissza tudand utasítani. Ez volna kötelessége minden szabadelvű irlandi parlamenttagnak, ha egy illetén javaslat a követi táblánál indítványoztatnék.

A heti jövedelem 60 font sterlinget tón, e közt néhány névtelen adomány olly férfaktól, kiknek neveik, mondá O'Connell, ha kivallaná őket, Sir R. Peel nagy álmétködszra bírnák. Ugyanaz nap a Dublin városi község-tanács azuj lord helytartónál, Clarendon grófnál első ünnepléses udvarlását tevő a várban. Ó lordsága a küldöttséget alkirályi trónján fogadá, környezetetve valamennyi hivatalnokától. Az átnyújtott fölrát, miután a nemes grófnak szerencsét kívánt megérkezéthez, az ország folytonos inségét érinté, mely Dublinban csupán, még folyvást naponkinti 50 ezer adag élelem kiosztatást szükségesít, 's többé kevésbé minden néposztályt nyom. Mindazonáltal a mostani éhínség csak súlyosbúlása bizonyos bajnak, mely a természet-től annyira megáldott, 's különben termékeny Irlandon már régóta fekszik. Okai ezen tartós bajnak: a törvényhozási unio következtében származott távollét (absentismus, mely nemcsak a szegény Irlandot nyomja), a sivatag földterek hevertetése, az érczszagdság 's egyéb országos segédforrások elhanyagolása a brit kormány részéről. Az alkirály a főpolgármesternek, ki a fölrátot elolvasá, nagyon kegyesen válaszolt, de elkerülé a csiklandós repealkérdést, biztosítván egyébiránt, hogy ő felsége kormánya 's szólo maga Irland jóllétét szívükön viselik.

FRANCZIAORSZÁG. Parmentier, birságát lefizetvén, szabadon bocsátott. (Cubiéres mindjárt letette a birságot.) Teste ismét magához tért 's írói munkával foglalkodik. Tartózkodása Conciergerieben csak ideiglenes 's később Ham várba a bűnhődő miniszterek régi lakhelyére vitetik. Cubiéres hallomás szerint családostul Éjszakamerikába szándékozik vándorolni, hol nagybátyjainak egyike 1815 óta Saint Louisban terjedelmes ültetvényt bír. Mint-hogy egy miniszteri lap azt állítá, hogy a pairudvar a tábornokot megsemmisíté, kétségbeesett neje kénytelen őt vigasztalni 'stb., ennél fogvást utóbbi jul. 20kai Constitutionnelben kijelenti, mikép ő férjének még egy pillanatban sem volt kénytelen önn nyugtatási példát adni; elvettek ugyan rangjait, ezimeit sőt polgári méltóságát is, de megmaradt neki sebei, emlékezete 60 esatára 's tántoríthatatlan szerelme hazájához 'stb.

Jul. 17kén délutáni 3 óra után fejezték be a pairudvari tanácskozások 's a folyások 's lépcsőkön öszsgegyült közönség, várva e pillanatot, hirtelen előzönlé a megnyílt karzatokat. Egyébkor beléptijegyek kívántatnak a luxemburgi ülésekhez, most semmiféle őrség nem birt a kandiak tolongó sokaságával. A vádlottak ez utolsó stadiumban nem lőnek többé elővezetve, valamint, ügyvédek sem jelentek meg mindnyájan. Az ítéletet mély esend közt olvasá föl Pasquier herczeg kancellár, mire a törvényzéki főjegyző tüstint a börtönbe ment az illetőkhöz ítéletközlésül. Teste 3. évi fogságra, 94 ezer franknyi birságra, 's további 94 ezer frank fizetésre az elfogadott megvesztegetési őszsgeg fejében; Cubiéres 's Parmentier — mindegyik 10 ezer frank birságra 's mind a hárman politikai jogaik veszteségére ítéltettek. Az ítélet szigorúsága mindenk előtt erkölcsi hatásban fekszik. Két franciaországi pair, két volt miniszter polgári 's politikailag semmivé téve — valóban a benyomás hathatós 's hihetőleg üdvös eredményü. Parmentiernek ugyan külső becsületén nem volt sok veszteni valója, de Cubiéres 's Teste meg vannak semmisítve.

Egy időben a pairudvari ítéletekkel következett a szajnai eskütszék ítélete az ugynevezett anyagoldi communisták ellen. Ezen emberek, őszszenen a kézművesek osztályából, vargák, asztalosok, ácsok 'stb. — elméletrol gyakorlatra mentek által. Nem csupán nagy mennyiségű communistai irományokat találtak lakásaikon, 's gyülekeze-

teikben el volt határozva a dolgok mostani állásának felforgatása 's pedig nem lázadások, hanem phisikai 's vegytani romboló eszközök által, mi végre gyűbomba gyártás lón előterjesztve — hanem számos tolvajlás is követtetett el. Ketten a társaságból lopáson kaptak 's felföldözések által akarták magokat megmenteni, melyek valóságát azonban társaik tagadták 's állíták mikép ők socialistai értelemben vett communisták. Az eskütszék négyet lopás, hatot a statusbátorlét elleni czinkosság bűnében marasztala el; de minthogy a czinkosság valóságos tények által nem bizonyult be, 's elsőbbséknél mint föladóknál a körülmények enyhítőkkel alakultak, ennél fogvást a büntetések szelidebb jellemet nyertek — fegyház 's börtönfogságot 7—2 évi fokozatban. Az elítéltek azonban valamennyien a törlesztőszékre vitték felügyöket.

TÖRÖKORSZÁG. Albániában egy a posta által rendelt ujonczsedés következtében lázadás ütött ki, mely hirtelen olly nagy kiterjedést nyert, hogy a zendülök száma bizonyos Guileza vezérlete alatt immár 3 ezer emberre szaporodott, kik is fegyverszerzésül, miben híjányt szenvednek, az országon szertecsatangolnak. Itt ott állítólag már komoly jelenetek 's vérgömlő tettlelességek fordultak elő. — Mit-után illetén körülmények közt a kereskedő hajókra nézve nem tanácsos az albáni partokhoz közelgés, ennek következtében a jóniai kormány figyelmezteti a jóniai hajók kapitányait 's vezéreit, miszerint azon esetre, ha a Serga 's Valona közti tengerparton kikötni szándékoznak, ön bátorlétök végett szükséges rendszabályokhoz saját belátásuk szerint nyuljanak.

Minden valószínűség oda szól, hogy a görög-török villongásban a porta valahára már engedni kész, a kiegyenlítő vég föltételek, miket titok leple főd még, semmi esetre nem lesznek lealázók Görögországra nézve, mit a kereszttyén Europa nem is engedhetne meg, főleg olly esetben, hol a népjog épen nem sértegett, 's csak egy gyámoltalan követ személyes — de félremagyarázott érdeke látszék királyi elégtételt kívánni. — Liszt híres zongoraművész hazánkba, ki Konstantinápolyba utazván, a szultán előtt is szerencsés volt művészete hatalmát tündököltetni, utóbbi által érdemrenddel jutalmaztatott meg, 's előbb is már, azon hangverseny után, melyet a konstantinápolyi szegények javára rendezett, elismerő méltánylat szavaival tisztel meg őt a török stathisrlap.

62ik szám.

É R T E S Í T Ő.

1847.

Árverési hirdetvény.

A zombori tettes k. kincst. főigazgatósága rendelkezéséből a tiszamelléki kir. koronai uradalom kebelében helyheztetett magszakadási nemes udvartelkek az illető községek közlegelőin használandó 's alább kitett számszerinti szarvasmarhák, 's juhok szabad legeltetési jogával együtt, az 1847. augusztus hó 9én (kilenczedikén) Ó-Becsen a kir. kincst. tisztartói hivatal írószobájában, délelőtti órákban tartandó nyilvános árverés után a leg többet ígérőnek 1847. évi november hó 15ő napjától kezdve számítandó egy évre haszonbérbe adandók lesznek úgy mint:

Névszerint.	belső állományok		szántóföldek		szabad legeltetési jog	
	2200	ölekkel számított lánczok	szarvasmarhákra	juhokra		
1. Mártonyoson és határában	1	61 ¹⁴⁴ / ₂₂₀₀	40	150		
2. Mártonyosi határában	—	60 ²⁹⁴	40	150		
3. Szentán és határában	1100	66 ¹⁴⁶	30	100		
4. Adán és határában	—	45	30	100		
5. Moholy helység határában	—	63 ¹⁶⁰	40	150		
6. Moholy helységben	—	38 ¹⁰⁴	30	100		
7. Ó-Becsen és határában	4369	359 ¹⁶⁹	180	630		
8. Földváron és határában	—	174 ⁷⁴	90	450		
9. Sz. Tamáson és határában	1100/2200	78 ⁷⁷ / ₂₂₀₀	50	180		

A bérleti szándékozók ezen árverésre a szükséges 100tól 10 pft számított bánatpénzzel, az ismeretlenek pedig tulajdon javaikról szóló hiteles bizonyítványokkal avagy kezesekkel a fennevezett napon 's helyen hivatalosak olly megjegyzéssel, hogy a kifejltendő körülmények szerint a nevezett külső udvartelkek kisebb részletekben is kibérlelhetetnek fognak.

Egyébiránt az árverési határnapig lepecsételve beküldendő írásbeli ajánlatok is fogadtatnak el, 's a bérlet föltételei eleve meg tudhatók lesznek mind a tetes kir. kincstári zombori főigazgatóságnál, mind az illető ó-becsei k. k. tisztartóság hivatalánál.

Végre még hozzáadatik: hogy az árverés bevégezése után semmi ajánlat el nem fogadtatik ugyan; de ellenben, ha a kincstári uradalom az árverés eredményében bármí oknál fogva meg nem nyugodnék, magának fentartja a főnebbi telkekre nézve szabad rendelkezési jogát. 3—3

Házhely — eladás.

Nem messze a kecskeméti kaputól egy 200 négyszögöl kiterjedésű házhely, mely átház-építésre igen alkalmas, szabad kézből eladandó. A megvétel iránt közelebről értekezhetni E m i c h G u s z t á v urral uri utcában gr. Teleki házban 452d. szám alatti könykereskedő boltjában. 1—4

Jégverés ellen kölcsönösen biztosító magyar egyesület.

A szabályok 21dik §ának rendelete szerint évenként augusztusi vásár alkalmával közgyűlés levén tartandó; ezen közgyűlés f. é. augusztus 28kán délután öt órakor a nemzeti csinosban fog megtartatni. A tanácskozások tárgyai lesznek: etalán előfordulható panaszok, javaslatok, a kormánytagok egy harmadának választás

általi megújítása, 's más az egyesületet illető ügyek. Minélfogva a t. e. z. tagok minél számosabban megjelenni tisztelettel kéretnek. — Pest julius 28kán 1847. Weisz Bernát Ferencz igazgató.

Haszonbéri hirdetés. Pestmegyében fekvő Ürbői pusztában néhai Sárközy Imre záros tömegéhez tartozó 255 hold birtok a rajta levő épülettel, folyó évi augusztus 30dik napján reggeli 9 órakor Pesten lövész utcában 362d. sz. a. táblabíró Ensel Sándor zárgondnok által árverés útján 1848dik évi sz. György naptól kezdve 1851dik évi sz. Mihály napig haszonbérbe fog adatni, a bérleti szándékozók ezennel meghívotnak, hogy 50 pft. bánatpénzzel ellátva az árverésen megjelenjenek.

Hirdetvény.

A sovári kir. fő-igazgatóság részéről közhírré tétetik: hogy a sovári kir. sörház 's pályinkafőzés a tartandó közárverés után kibérlelteni fog. 3—3

Második kijátszása az első cs. kir. szab. dunagőzhajózási társaság 1842ki mart. 1jei kölcsönének.

Az első cs. kir. szabad. dunagőzhajózási-társaság igazgatósága köztudomásul adja, miszerint ki huzása az 1846ki mart. 20kai közgyűlés által kijátszatni határozott, őszszenen 50 ezer ft. értéknyi széktelezvénynek 15ő mart. 1842. két nyilvános megeskütt jegyző felügyelése alatt f. é. aug. 18kán történik.

A kihuzott kötelezvények számai maga idején közzé fognak tétetni, 's visszafizetés történik tizenégy nappal a kijátszás után, ennél fogva f. évi sept. 15ő napján ugyanazon 's a még le nem járt szelvények visszaadása mellett. A kijátszott kötelezvényekért f. é. sept. 1jétől, mint azon naptól kezdve, midőn azoknak értéke már fölvehető, semmi kamat többé nem fizetetik.

B é c s, jul. 20. 1847.

Gabonaár váltógarasokban.

	Julius 30.	Tisztábuza	Kétszeres	Rozs	Arpa	Zab	Kukorica
Pesten,	380-430	290-300	63-190	150-160	130-1		
Veszprém,	190-253	145-170	115-135	75-82	70-72	175	180
Temesvárott,	140-160	—	—	—	67	—	84
Győrött,	260-300	200-220	160-180	95-105	80-82	170	180
Mosonyban,	28-312	165-180	160-200	112-135	83-100	165	180
N.Szombatban,	185-215	—	135-145	100-110	80-84	—	—
Pozsonyban,	250-290	—	190-220	100-120	110-114	200	—
Miskolczon,	185-220	150-160	110-130	80-92	72-75	—	—

Statuspapir- 's részvény-árkelet.

Bécs, jul. 30kán 1847.
 bankrészvény 1598 fr. pesti lánchíd-részvény 100 fr. — frt.
 1834ki 500 p.frtos kölesön 778³/₄ fr. bécs-glognitz-vasut 400 fl. 100 ft. 130 „
 1839ki 250 p.frt 305 „ pozsony-nagyszombati 100 fr. — „
 Eszterházy 40 fr. sorskötel. 62¹/₄ „ középonti (100 fr.) 93¹/₈ „
 Cs. kir. arany 4 fr. 36—38 kr. dunagőzhajózási 500 fr. . . . 615 „
 Dunavizállás: Budán, julius 28án 9¹/₄ 6¹/₄ az 0 fölött.